

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelki: Ljubljana, Sebe-
burgova ul. 6. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842. Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Senzacija iz Grčije

Živimo v dobi senzacij in splošne po-
litične napetosti. Zato nas tudi vesti iz
Aten niso posebno presenetile. Po dose-
danih kratkih poročilih se še ne kaže
dovolj očitno, za kaj gre, vendar ni
dvoma, da imamo opravka z novo poli-
tično akcijo večjega pomena.

Tri dejstva so poglavitna vsebina
zadnje grške senzacije; iz njih se zdi, da
se razpieta vse ostalo. Prvič je bila na-
povedana splošna delavska stavka, ki se
je dobro organizirala ter je zares izbruh-
nila, ob primernih varnostnih odredbah
s strani vlade. Drugič je vlada nenada-
ma proglasila izredno stanje ter naglo
sodbo po vsej državi, kar je nedvomno
v zvezi s stavkovnim pokretom, dasi se
v kratkih dotedanjih poročilih navaja
kot vzrok samo široko razporedeno ko-
munistično gibanje. Tretje dejstvo pa
predstavlja razpust parlamenta, ki za
enkrat še ni združen z razpisom novih
volitev in v tem pogledu predstavlja
začasno ukinjenje ustave.

To zadnje dejstvo je vsekakor od
vseh najpomembnejše. Prav za prav
preseneča zveza med obsednim stanjem,
protikomunistično obrambo ter razpu-
stom zbornice. Zakaj komunisti so v gr-
škem parlamentu zelo slabotni in kot
parlamentarnopolitični faktor sploh ne
prihajajo v poštev. Kakršnekolik nemire
so povzročili in karkoli so poskušali vpri-
zoriti na Grškem, njihova parlamentar-
na pozicija je bila pri tem brez po-
mena. Borba proti njim in proti njihovim
prevratnim akcijam bi se enako
uspešno lahko vršila, tudi če bi se pa-
rlament ne razpustil.

Vsaj kar se tiče razpusta parlamenta,
je zato sklicevanje na komunistično ne-
varnost očitno le izgovor, dočim so
bili pravi vzroki drugačni. Nedvomno
gre za politične razvoje, ki jih je hotela
sedanja vlada ali preprečiti ali pa po-
spešiti ter s tem poenostaviti politično
situacijo v državi. Kolikor se da oreso-
diti od zunaj, vlada generala Metaxasa
ni imela največjih težav s komunisti, če-
prav so ti zares kazali veliko borbenost
zlasti v velikih mestih. Najvztrajnejši
nasprotniki vlade so bili v drugih poli-
tičnih strankah, ki so imele v parla-
mentu večino, ki pa se zaradi nepre-
mostljivih medsebojnih razprtij niso
mogle sporazumeti, da bi sestavile ko-
alijsko vlado. Nasprotstva med politični-
mi strankami so se prav v zadnji dobi
še pookostila, pa je mogoče z vso pravico
reči, da grški parlament v sedanjih se-
stavi res ni bil zmožen za pozitivno delo.

Politični javnosti bo še v spominu,
kako so letošnje spomladanske volitve
na Grškem prinesle izredno ravnesvoje
sil v politični areni. Pri tem so bile vo-
litve res svobodne, saj so bile prve po
povratku kralja Jurija, ki se je hotel
prepričati, kakšno je resnično politično
razpoloženje v narodu. Oba glavna poli-
tična tabora, venizelistični in protiveni-
zelistični, sta izšla iz volitev skoro na-
tanko enako močna. Kljub trdovratnim
in spretnim poskusom, ki je za nje ved-
no na novo dajal iniciativo sam kralj, ni
bilo mogoče doseči niti začasne sprave
med obema taboroma. Sodelovanje med
njima se je izkazalo za popolnoma ne-
mogoče.

Stvar se še ni spremenila niti potem,
ko je po čudnem naključju smrt po vrsti
pobirala vodje grškega političnega živ-
ljenja, Kondilisa, Venizelosa in Tsaldari-
sa. Kako globoko segajo politična na-
sprotnstva, se je moglo presojati po tem,
da ni bilo preostalih političnih faktorjev
s smrtno glavnih voditeljev delo
sprave prav nič olajšano. Vrh tega se
more navesti kot neugodno, da je smrt
pokosila tudi kraljevega mandatarija,
ministrskega predsednika Demerdžisa,
ki se je z veliko spretnostjo lotil naloge,
da vodi vladne posle z obzirnim in ne-
pristranskim krmilom nevtralnega med
političnimi nasprotniki. — Zaradi po-
ostritve strankarske napetosti Demer-
džisov naslednik general Metaxas ni mo-
gel več tako srečno voziti med Scilo in
Karibdo.

Pri takem položaju morda res ni bilo
drugačja izhoda, kakor razpust parla-
menta. Ako bi bil razpustitveni dekret,
kakor to ustava zahteva, vseboval tudi
razpis novih volitev, bi bila stvar v redu
in ne bi bilo mogoče govoriti niti o dr-
žavnem udaru, še manj o kakšni dikta-
turi. Toda nove volitve niso razpisane.
V moči vlade je torej, da jih odgodi
preko ustavnega roka. Ker je vrh tega
vlada dobila neomejenega pooblastila, ni
neupravičena označba diktatura za novo
stanje, ki je nastalo v Grčiji.

Mogoče je še eno. Pri današnji nape-
tosti obstoja nevarnost, da bi volitve,
ako bi se takoj izvršile, izzvale nove
potrese. Zato naj preteče nekaj časa,
da se strasti pomirijo in da se bodo vo-
litve res lahko izvršile v ozračju, ki bo
omogočilo, da bo njihov rezultat verna
slika razpoloženja in stremljenj ljudskih
množic. Vse dosedanje vladanje kralja
Jurija govori za to domnevo. Ako se bo
uresničilo, se bo Grčija skoraj vrnila v
normalne razmere.

Točno plačuj »Jutro« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

O POLOŽAJU V GRČIJI ŠE VEDNO NI JASNE SLIKE

Telefonske in brzojavne zveze še niso obnovljene — Iz Grčije pri-
hajajo le uradna poročila — Uvedena je tudi cenzura za pisma —

Beograd, 6. avgusta. p. Iz Grčije še ved-
no ni podrobnih vesti o položaju. Brzojav-
ke gredo skozi grško cenzuro in poročajo
le o vladnem proglasu, o pripravljajoči se
rekonstrukciji vlade generala Metaxasa, o
popolnem redu in miru po vsej državi in
o fiasku splošne stavke. Telefonski promet
preko meje je še vedno prekinjen in ni
mogoče dobiti z nobenim grškim krajem
zveze. Pač pa se redno razvija železniški
promet in prihajajo vlaki preko Djevdje-
lije povsem v redu. Od potnikov, ki so
danes prispeli v Beograd, so novinarji zve-
dili, da je poizkus splošne stavke po vsej
Grčiji propadel. Za sedaj stavek je de-
lavci nekaterih industrijskih panog. Pro-
met se normalno razvija in tudi podjetja
za življenjske potrebščine so v polnem
obratu. Kakor pripovedujejo potniki, je
vlada po vsej Grčiji razširila svoj proglas
in tudi listi so objavili dolge komentare,
v katerih podrobno utemeljujejo ukrepe
režima, zlasti uvedbo obsednega stanja in
prekega sode. Listi objavljajo nadalje urad-
na poročila o položaju v posameznih me-
stih. Povsod vladata mir in red. Prebi-
valstvo kaže veliko razumevanje za vlad-
ne ukrepe. Komunistična propaganda je v
zadnjem času zelo narasla in je Grčiji gro-
zila nevarnost popolne anarhije.

Tudi danes dopoldne je prispelo v Beo-
grad redno potniško letalo iz Aten. Po-
leg drugih se je pripeljal v Beograd tudi
neki grški industrijec, ki je novinarjem iz-
javil, da je včeraj vladal v Atenah ves
dan popoln red in mir. Vojska je zasedla
vse javne zgradbe in vse strateške točke
v mestu in luki. Po delavskih okrajih kro-
žijo močni oddelki vojaštva, ker je bilo
pričakovati, da bodo delavski sindikati ven-
darle skušali organizirati nekakšen odpor.
Splošna stavka je propadla. Tramvaji in
avtobusi vozijo redno, le šoferji avtotaksi-
jev menda stavekajo.

Tudi Rusija se izreka za nevtralnost napram Španiji

Počasno napredovanje francoske akcije — Pridrži
italijanske vlade — Nemčija še ni odgovorila

Pariz, 6. avgusta. AA. Po poročilu iz
Moskve so francoskemu poslaniku izjavili
v komisariatu za zunanje zadeve glede
francoskega predloga o nevtralnosti do
španskih dogodkov, da je sovjetska vlada
v načelu za to stališče in da bo sodelovala
pri morebitnem sporazumu, vendar pa že-
li, da bi pri tem sporazumu sodelovala tu-
di Portugalska. Razen tega zahteva, naj
ustavijo upornikom vsako pomoč.

London, 6. avgusta. AA. »Morningpost«
piše, da so vse države sprejele predloge o
nevmešavanju v španske zadeve.

Pariz, 6. avgusta. o. Glede na diplomat-
sko akcijo francoske vlade za sporazum
o nevtralnosti napram Španiji zatrjujejo
dobro poučeni krogi, da se francoska vla-
da ne bo zadovoljila s tem, da bi se pri-
zadete države odrekale pošiljanju vojnega
materijala v Španijo, nego bodo morale
preprečiti tudi vsake dobave civilnih
letal španskim upornikom ali vladi. Če-
prav bo s tem prizadeta privatna trgo-
vina posameznih držav, smatra francoska
vlada tak ukrep vendarle za nujno potre-
ben, ker bi drugače ne bilo mogoče doseči
popolne nevtralnosti. Vlada je med tem
poslala svojima poslanikoma v Berlinu in
Moskvi nova navodila. Splošno se pričakuje,
da se bo tudi nemška vlada odločila
sedaj za pozitiven odgovor, ker je Rusija
že pristala na takojšnja pogajanja in
sprejela načelo nevtralnosti.

Nemško-litovska sprava

Kot prva stopnja je bila sklenjena trgovinska pogodba

Berlin, 6. avgusta. d. Med Nemčijo
in Litvo je bil sklenjen gospodarski
dogovor, ki mu pripisujejo tudi poli-
tičen pomen, ker ima namen, da ustvari
modus vivendi med obema državama,
ki sta sprti že ves čas po vojni. Hitler
je še lani v javnem govoru od-
klanjal misel, da bi pričel z Litvo kak-
šno pogajanje, češ da so Nemci v Klaj-
pedi preganjani od litovskih oblasti. Prizadevanju litovskega poslanika v
Berlinu dr. Saulysa pa se je letos po-
srečilo pripraviti nemško vlado do po-

Predsednik vlade, je dejal omenjeni in-
dustrijalec, je iz svojega proglasa nalašč
izpustil besedo diktaturo, čeprav jo je
ljudstvo že nekaj dni pričakovalo. Mi Grki
opravimo take prevrate brez prelivanja
krvi. Saj nismo Španci! Izjemno stanje
vpliva zelo pomirjevalno na ulice. Ljudje
se vedejo povsem mirno in se nič ne zbi-
rajo. Ob vojske se nihče ne obreguje. Ob
11. zvečer so vse ulice prazne, vsa okna
na hišah zaprta. Zanimivo je le, da iz Gr-
čije beže turisti. Tudi iz ostalih večjih
in manjših grških mest prihajajo poročila
o polnem miru in redu. Le v nekaterih to-
varnah delo počiva. Listi so danes izšli
povsem normalno. Včeraj zjutraj jih ni bi-
lo, zvečer pa so izšli z nekoliko zamude.

Nove Metaxasove izjave

Atene, 6. avgusta. AA. Uradno se poro-
ča: Ko je predsednik vlade Metaxas spre-
jel tuje dopisnike, je poudaril odredne
ukrepe, ki pomenijo minimum za odstra-
nitev nevarnosti, ki so grozile sedanjemu
socialnemu redu. Ko bo socialno stanje
popolnoma konsolidirano in odstranjena
vsaka nevarnost, bo vlada proučila polo-
žaj in storila, kar bo potrebno.

Na vprašanje, ali mu je kaj znano o
nedavnih pogajanjih med političnimi
strankami za sestavo vlade, je Metaxas
odgovoril, da je o njih izvedel iz časopi-
sov, prav tako pa tudi, da niso rodila
nobenega uspeha.

Govoril o zunanjih politikah Grčije je
dejel, da se naslanja na solidne temelje
in da bo ostala neizpremenjena.

Na vprašanje, kaj je z govoricami o

izkrcavanju vojaških čet na Lemnosu, je
predsednik vlade odgovoril, da tega
izkrcavanja ni bilo. Imamo nedvomno
pravico za takšno ravnanje, je dejal
predsednik vlade, kar so v ostalem tudi
turški vodilni možje izjavili v turški ve-
liki narodni skupščini. Izrabili bomo to
pravico, kadar se nam bo zdelo potrebno.

Vsi komunistični poslanci aretirani Angleške informacije o položaju v Grčiji

London, 6. avgusta. AA. Vest o Meta-
xasovi diktaturi je zbudila veliko presene-
čenje v političnih krogih. Doslej se še ni
moglo zvedeti, kakšno stališče nasproti
novi vladi bodo zavzele grške politične
stranke, mislijo pa, da bodo proti njej po-
leg komunistov tudi liberalci in druge
manjše venizelistične skupine. Trdijo, da
se je pred proglasitvijo diktature Metaxas
dogovoril z voditelji vojaške lige, ki so mu
obljubili svojo pomoč, ako jim bo zajamčil,
da ne bo nikake izpremembe v sedanji se-
stavi oficirskega zbora.

V teku dneva so aretirali vse komuni-
stične poslance razen njihovega voditelja
Shlavena, ki je zbežal. Med današnjim
sprejemom tujih diplomatov v zunanjem
ministrstvu je Metaxas obrazložil novi po-
ložaj po razglasitvi diktature. Pravijo, da
je pri tej priložnosti ponovno podčrtal, da
se je za ta korak odločil zaradi komuni-
stične propagande, ki je grozila uničiti se-
danje stanje.

Komunistični listi so prepovedani. Neka-
tere levčarske osebnosti, ki so simpatizir-
ale s komunisti, kakor n. pr. liberalni po-
slanec Kacos in univ. prof. Valos, so bile
aretirane.

Ponoči proglašena cenzura še vedno traja
in mislijo, da je tudi v teku jutrišnjega
dneva še ne bodo ukinili. Vse zveze s tu-

Boji za Saragosso se še nadaljujejo

Po zatrjevanju francoskih vesti pridobiva vlada povsod
na terenu — Padli in ujeti uporniški generali

Pariz, 6. avgusta. s. Madridska vlada se
kaže glede na nadaljnji razvoj borbe z
uporniki zopet zelo optimistično. Vlade
čete so na svojem prodiranju proti Sara-
gossi dosegle nadaljnje uspehe. Kakor po-
roča agencija Fournier, se je glavni stan
vladnih čet sedaj nastanil v Casou, odko-
der bo sledil nadaljnji sunek proti Sara-
gossi. Vlade čete pred Saragosso obto-
jajo po večini iz članov katalonskih delav-
skih organizacij. Na vladni strani pričakujejo,
da bodo glavno mesto Aragonije zavzeli
še pred nedeljo. Vlada hoče prehiteti
upornike, ki čakajo na ojačenja iz
Maroka, letalski izpad v Saragossi obko-
ljenih upornikov se je ponesrečil. Katalon-
ski letalci so sestrelili eno uporniško le-
talo. drugo pa poglaj v beg.

O nadaljnji vladni zmagi poročajo iz
Navalperala, kjer je general Mangada
ujel večje število upornikov in zaplenil
znatno množico vojnega materiala.

O zavzetju gorske vasi San Rafael po
vladnih četah se doznava, da so se tam.

kaj uporniki utrčili v vili bivšega mini-
strskega predsednika Lerrouxa. V zad-
njih bojih se je pokazalo, da dobiva letal-
sko orožje čim dalje večji pomen. V bojih
so se tudi že posluževali tankov.

Iz Hendaya poroča agencija Fournier,
da je tudi Huesca že prišla v posest vlad-
nih čet, vendar pa to poročilo še ni bilo
potrjeno.

Po nadaljnji vesti omenjene agencije
je položaj upornikov postal kritičen celo
v Sevillji, kjer so se pristajši delavskih
strank utrčili v mnogih hišah, iz katerih
so napravili prave trdnjave, ki jih upor-
niki ne morejo zavzeti.

Uporniki so v teku vojaških operacij
zadnjih 18 dni izgubili 5 generalov, do-
čim je 11 generalov prišlo v ujetništvo
vladnih čet. V zaledju se nadaljujejo
ukrepi proti odkritim in prikritim prija-
teljem upornikov. Med mnogimi aretiranci
je tudi vodja liberalno-demokratske
stranke in bivši podpredsednik parlamen-
ta Albaraz.

Uporniški vodja napoveduje odločilno ofenzivo

Lizbona, 6. avgusta. AA. General Queipo
de Llano je razglasil po radiu, da se je
med svojim obiskom v Cordobi osebno pre-
pričal, da vladata tamkaj popoln red in
mir. Z generalom Molo je končal vse pri-
prave za veliko ofenzivo, ki bo odločila
boj. Ofenziva se bo začela v par dneh. Gle-
de položaja na bojišču pri Granadi, da
so uporniški oddelki iz Granade med Ma-
lago in Monterjem uničili marksistični od-
delek. Po ogorčenem boju so uporniki za-
vzeli Brasano, kjer so zaplenili veliko
orožja in materiala. Marksisti so pustili na
bojišču 200 mrtvih. Na kraju pravi gene-
ral, da je sedaj na španskem ozemlju 6000
prvovrstnih vojakov napadalnih oddelkov,
ki so sestavljeni večinoma iz vrst španske
tiske legije.

S francoske meje. 6. avgusta. g. V vseh
večjih uporniških središčih se vršijo
hudi boji, ki jih je treba smatrati kot
začetek odločilnih borb. Vztrajnost in
ogorčenost na obeh straneh kaže, da
hočeta obe stranki v prihodnjih dneh do-
seči za vsako ceno odločitev v državljans-
ki vojni. Severno od Malage je priprav-
ljeno 10.000 upornikov, ki čakajo na oja-
čenja iz španskega Maroka in ki bodo
izvedla generalni napad na pristanišče
Malago. V Algeirasu je po no uporniških
vojakov. Z letali prihajajo sedaj vsak
dan uporniške čete iz španskega Maroka.
Pred Granado divja ogorčena bitka, pri
kateri sta obe stranki že sedaj imeli ve-
like izgube.

63 rudarjev zasutih

London, 6. avgusta. o. Davi se je pripo-
tila v premogovniku v bližini Barnsleya
strašna katastrofa. Iz neznanih razlogov je
prišlo v rovu, kjer je bilo zaposlenih 63
rudarjev, do eksplozije. Reševanje rudarjev
je pričelo takoj, vendar pa so doslej
spravili na dan samo enega. Čeprav je mo-
žno deževalo, se je zbralo pred vhom v
rov nad 2.000 sorodnikov ponesrečenih ru-
darjev.

Upokojitve učiteljev

Beograd, 6. avgusta. p. Upokojeni so:
učitelj Marija Osenjak pri Sv. Lovrencu
nad Ptujem in Katarina Boštjančič v Ko-
stanjci pri Krškem ter učitelj Ivan Mi-
gšič na Raki pri Krškem.

Zahteve učiteljstva

Resolucije novosadskega učiteljskega kongresa

Novi Sad, 6. avgusta. d. Resolucija, ki je bila sprejeta na kongresu JUU se glasi:

Jugoslovensko učiteljstvo odklanja vsako moralno odgovornost pred javnostjo sedanosti in pred sodbom bodočnosti za vse, kar je bilo opuščenega in izpolnjevanju imperativne dolžnosti pristojnih čimteljev glede socialnega skrbstva za šolsko decu, zgraditve neizogibno potrebnih šolskih ploslovij, racionalne reforme vsega šolstva v duhu sodobnih zahtev in vseh onih mnogokrat poudarjenih defektov in nedostatkov osnovnega šolstva, na katere je učiteljstvo s polno zavestjo kazalo pri vsaki priliki, izvršujoči v tem prizadevanju del svojih dolžnosti.

Jugoslovensko učiteljstvo smatra v zavesti svojih pravic in v spoznanju, da brez polne moči, elana ter moralne in materialne neodvisnosti učitelj ne more biti čimtelj, ki bi nosil največje breme pri graditvi svetlejšje in srečnejše narodne in državne skupnosti. Zato smatra za potrebno poudariti in naglasiti svoj stanovski apel zahtevo, naj se predvsem zagotovita stalnost učiteljstva, da bo sposobno za polno službovanje v svojem visokem poklicu; vsa izpraznjena mesta naj se oddajo po razpisu; učiteljice in vrtnarice z učiteljskimi kvalifikacijami naj se pravno in gmo-

no izenačijo s svojimi tovariši, učiteljstvu naj se zagotovi dostojen ekstenčni minimum; brez vsake omejitve in po izpolnjenih zakonskih pogojih naj se izvršujejo upokojitve s priznanjem zaslužene in pripadajoče 5. skupine po 30 letih efektivne službe; nujno naj se popravi krivica, povzročena bivšim katehetom in učiteljem privatnih šol Družbe sv. Cirila in Metoda z vstetjem časa službovanja na teh šolah v pokojnino; popravilo naj se vse krivice, povzročene z mnogostevilnimi premešitvami, zlasti s premešitvami, s katerimi so se ogražale rodne potom razdvajanja moža od žene.

Končno zahteva jugoslovensko učiteljstvo, da se po predlogih in spomenicah, predloženih od strani jugoslovenskega učiteljstva v vseh podrobnostih, v interesu naroda in države stopi vse, da bi se mogel od osnovne šole s polno pravico pričakovati največji cilj osnovnega pouka: vzgoja močnih, zavednih in klenih jugoslovenskih generacij nezlomljivega značaja ter volje in sposobnosti za borbo proti vsakemu mračnjstvu in nazadnjaštvu.

Upokojeni učitelji naj se ne razkojšajo dolžnosti, dokler se jim ne uredi pokojnina; vse nezaposlene učiteljske sile naj se zaposlijo in uzakoni naj se avtomatsko napredovanje.

Nj. Vel. kraljica odpotovala iz Sarajeva

Sarajevo, 6. avgusta. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je davi ob 7.20 z vlakom odpotovala iz Ilidže, kjer je prenočila, v smeri proti Beogradu. Na kolodvoru se je zbrala velika množica ljudi, ki je prirejela kraljici iskrene ovacije.

Dodatni krediti za cestna dela

Beograd, 6. avgusta. p. Ministrstvo za gradbe je za asfaltiranje avtomobilske ceste Ljubljana-Kranj poleg doslej odobrenih kreditov odobrilo dodatno še 1.171.907 Din za asfaltiranje odseka od St. Vida do Marce, za rekonstrukcije državne ceste Pevnica-St. Ilj pa 3.782.000 Din. Licitacije za ta dela so že razpisane.

Uradne ure na poštah

Beograd, 6. avgusta. AA. Glede na vprašanja z raznih strani, kako naj se razlaga odlok o delovnem času v ustanovah pit, je minister za ptt dr. Branko Kaludjerić izdal odlok, po katerem so uradne ure v ustanovah ptt z omejeno dnevno službo leti in pozimi od 8. do 12. in od 15. do 18. Ta odlok stopi takoj v veljavo.

Beleške

Navodila dr. Mačka za občinske volitve

Kakor smo že večkrat poročali, je banska uprava v Zagrebu razpisala občinske volitve v 46 občinah, ki so bile brez izvoljene občinske uprave, ker so 1. 1933 izvoljeni občinski odbori odstopili. V zvezi z razpisom volitev poroča »Hrvatski dnevniki«, službeno glasilo dr. Mačka, da so organizacije bivše HSS že prejemale splošna navodila za volitve. Podrobna navodila za njih 46 občin, ki pridejo sedaj v poštev, je dr. Maček dal v Kupincu svojemu tajniku J. Mašiću in drugim svojim sodelavcem. Dr. Maček je izrazil svoje mnenje, da volitve nimajo prvenstveno političnega značaja. Njihov namen je preprečiti, da bi vodstvo občin prišlo v roke slabih in brezvestnih ljudi. Občine morajo upravljati pošteni in vestni ljudje.

Posvetovanje srbskih demokratov

Kakor poročajo iz Beograda, so se večeraj sestali k zaupni konferenci voditelji bivše demokratske stranke. Na sestanku, ki se je vršil na nekom privatnem stanovanju, je poročal g. Ljuba Davidović o pogajanjih z drugimi frakcijami združene opozicije glede skupnega nastopa pri občinskih volitvah. Rekel je, da je sporazum o skupni akciji že dosežen z zemljoradniki pod vodstvom Joce Jovanovića in s staroradikali pod vodstvom Ace Stanojevića. Pogajanja s frakcijami zagrebške opozicije krila se še nadaljujejo. Pred to konferenco je g. Davidović dolgo konferiral s predstavnikom skupine Ace Stanojevića g. Miso Trifunovićem. Trifunović je potem novinarjem potrdil, da so se srbijske opozicijske skupine sporazumele, da bodo šle na občinske volitve skupno.

Slika iz tabora dr. Mačka

V listu »Naša žena« je napisala znana hrvatska kulturna delavka Zdenka Smrčkarjeva članek, ki mu je dala naslov »Ne idimo v primitivizem«. V članku pravi med drugim:

»V kmetске vrste vstopajo ljudje, ki hočejo ljudstvu sugerirati, da lahko naš kmetijski narod v svojem narodnem in državnem življenju izpolnjuje vse naloge moderne narodne in državne skupnosti brez šolane inteligence. Brezsmiselnosti take fraze seveda ni treba dokazovati. Hrvatski narod je član velike evropske skupnosti, povezan je z njo s tisočimi nitkami, njegovo materialno in duševno življenje v nekakšni osamljenosti je enostavno nemogoče. Mi moramo iz lastnega interesa imeti sinove in hčere, ki stoji na višini intelektualne evropske situacije, da bi preko njih prejemali od drugih, kar nam je potreba v življenjski borbi. To velja za vsa vprašanja. Fraze o nepotrebnosti šolane inteligence morejo torej metati med ljudstvo samo protinardni ljudje, ki so takšni ali iz neumnosti ali pa iz brezvestnosti. Naš kmet sam bo težko izrekel tako bedastočo.«

Intervencija

nar. posl. Pleskovića

Beograd, 6. avgusta. Nar. posl. g. Plesković, ki se je te dni mudil v Beogradu, se je ob tej priliki zglasil tudi pri generalnem direktorju drž. železnice g. Naumoviću, da se informira o zadevi nameravanih redukcij železniškega delavstva. G. poslanec je obrazložil g. generalnemu direktorju težavni položaj, v katerem se nahaja železniško delavstvo, ki spada med najslabše plačano v državi. G. generalni direktor je g. poslancu zagotovil, da se redukcije ne bodo izvršile, da se bodo krediti že dobili in da je že nakazal ljubljanski direktorji 50.000 Din za popravila signalnih naprav.

Amaterski šahovski turnir v Zemunu

Beograd, 6. avgusta. p. Na amaterskem šahovskem turnirju v Zemunu so danes odigrali že tretje kolo. V drugem kolu sta Preinfalk in Jonke v drugi skupini remizirali. V tretjem kolu je Lešnik dosegel v prvi skupini remis s Filipčićem, v drugi skupini pa je Preinfalk matiral Belvo. Po tretjem kolu vodi v prvi skupini Bajz z 2 in pol; Lešnik ima 1 in pol točke. V drugi skupini vodi Poljakov s 3, za njim pa je takoj na drugem mestu Preinfalk z 2 in pol točke.

Z berlinske olimpiade

V znaku rekordov

Porazi svetovnih rekorderjev — Ivanović ni prišel preko semifinale — Filmska kamera kot rešitelj sodnikov na cilju

Berlin, 6. avgusta. Tudi 6. dan olimpijskih iger je trpel zaradi slabega vremena. Ves dan je bilo oblačno, hladen veter je močno oviral tekmovalce. Dopoldanskemu sporedu v stadionu je prisostvovalo 40.000 gledalcev. Vršile so se izločilne tekme v troskoku in metu kopja. Za prvo disciplino je bila predpisana minimalna meja 14 m, za kopje pa 60 m. Pri troskoku je večina tekmovalcev zadostila zahtevi, pri kopju pa se je od 28 nastopivših plasiralo le 17 v predtekmovalje, med njimi vsi Finci, Američani, Nemci, oba prijavljena Poljaka itd. Najdaljši met, ki pa sveda še ni štel za klasifikacijo, je imel Madžar Varszegy z blizu 70 m. Splošno je začudilo, da ni nastopil zmagovalac v Los Angelesu Sved Lundquist. V teku je bila edina dopoldanska točka predtekmovalje na 400 m. Borbe so bile izredno ostre, rezultati olimpijski. Kdor ni tekel pod 50 ali celo 49 sek. se ni plasiral v medtekmovalje! Skupno je bilo 8 predtekov, iz katerih je prišlo 24 v nadaljnje tekmovalje. Plasirali so se:

Predteki 400 m

1. predtek: 1. Roberts (Ang.) 48.1, 2. Danielsson (Sved.), 3. Loaring (Kan.). 2. predtek: 1. Henry (Franc.) 49.2, 2. Knenicky (CSR), 3. Shore (J. Afr.), 3. predtek: 1. Smallwood (USA) 49.2, 2. Limon (Kan.) 49.1, 3. Vadas (Madž.) 49.2, 4. predtek: 1. Brown (Ang.) 48.8, 2. Lanzi (Ital.) 49.3, 3. Metzner (Nemč.) 50.2, 5. predtek: 1. Lu Valle (USA) 49.1, 2. Anderson (Arg.) 49.4, 3. Zaitvai (Madž.) 49.8, 6. predtek: 1. Blazejczak (Nemč.) 47.9, 2. Rampling (Ang.) 48.6, 3. Strandvall (Fin.) 49.3, 7. predtek: 1. Williams (USA) 47.8, 2. Fritz (Kan.) 49, 3. Christensen (Dan.) 49.3, 8. predtek: 1. Skavinski (Franc.) 48.9, 2. Wachenfeldt (Sved.) 49, 3. Klupsch (Nemč.) 49.6.

Dopoldne je bilo na stadionu blizu 100.000 gledalcev, ki so doživeli od tega dne največjo borbo olimpiade — senzacionalni finale na 1500 m. O izredni borbi in vrednosti tekmovalcev svedoči, da je 5 tekmovalcev teklo pod olimpijskim rekordom 3:51.2, ki ga je postavil Beccali v Los Angelesu, prva dvojica je pa celo prekosila svetovni rekord Američana Bonthrona 3:48.8. Finale na 1500 m na berlinski olimpiadi bo ostal vsem, ki so ga videli, nepozaben. Druga senzacija je bila v metu kopja. Favorit je bil sveda Fincec Matti Järvinen, svetovni rekorder s 76.66 m, ki je letos dosegel že 77.23 m. Na zadnji olimpijadi 1. 1932 je zmagal z novim olimpijskim rekordom 72.71 m. Toda Matti si je tik pred olimpijado pretegnil kito na roki in tako se je zgodilo, da visoki favoriti ni dosegel niti bronaste kolajne. Zmaga je tretjeplasirani v metu kroge Nemeč Stöck in si priboril k bronasti še zlato olimpijsko kolajno. Čast Fincev sta resila Nikkanen in Toivonen, ki sta zasedla 2. in 3. mesto. Sploh je bil današnji dan prava grobnica olimpijskih in svetovnih rekordov in ni manjkala senzacij.

Popoldanskemu tekmovalstvu je prisostvoval Führer, na njegovi desnici je sedel bolgarski kralj Boris, na levi pa italijanski prestolonaslednik Umberto.

Zopet svetovni rekord

Ze prva točka popoldanskega tekmovalstva je prinesla svetovni rekord, čeprav se ni bil na sporedu finale. Neprekosljivi tehničar čez zapreke Towns je zboljšal za 0.1 sek. svetovni rekord svojega rojaka Bearda, olimpijski rekord, ki ga je Američan Saling postavil v Los Angelesu pa za 0.3 sek. Bilo je to v prvem semifinalu na 110 m zapreke.

Startali so od leve na desno Thornton (Ang.), Murakami (Jap.), Towns (USA), Lavenas (Arg.), Lidman (Sved.), Staley (USA). Towns je takoj na vodstvu in zmaga z veliko razliko v času novega svetovnega in olimpijskega rekorda 14.1, 2. Lidman 14.5, 3. Thornton 14.7.

Drugi semifinale je združil od znotraj na ven: Wegener (Nem.), O' Connor (Kan.), Lavery (J. Afr.), Pollard (USA), Finlay (Angl.) in Ivanović (Jugosl.). Zmaga je za prsa Finlay pred Američanom, vsi ostali so pa bili tesno skupaj in skoraj ni bilo mogoče razločiti vrstnega reda. 1. Finlay 14.5, 2. Pollard 14.6, 3. O' Connor 15.

Takoj nato so bili medteki na 400 m. Svetovni in olimpijski rekord ima Carr (USA) s 46.2, vendar je letos dosegel na ameriskem prvenstvu Williams, ki je tudi tu favorit, čen 46.1, ki pa še ni bil priznan kot svetovni rekord. Iz vsake skupine so prišli prvi trije v semifinale in sicer iz prve Roberts (Ang.) 47.7, Smallwood (USA) 48.6, Lanzi (Ital.) 48.8; iz druge Blazejczak (Nemč.) 48.2, Brown (Ang.) 48.3, Fritz (Kan.) 48.4; iz tretje Williams (USA) 48, Anderson (Arg.) 48.7, Loaring (Kan.) 48.9 in iz četrte Erceg Lu Valle (USA) 47.6, Skavinski (Franc.) 48 in Rampling (Angl.) 48 sek.

Pred tem je bila olimpijska ceremonija za zmagovalce v skoku ob palici, kjer je zmagal Meadows (USA) z novim olimpijskim rekordom 4.35 m (dosedanji 4.315). 2. in 3. mesto sta pa zasedla Japonca Nishida in Oe z enakim rezultatom 4.35 m.

Senzacionalni finale 1500 m

Ob ogromnem zanimanju stadiona je starter Müller poklical na start 12 tekmovalcev, ki so se plasirali za 1500 m finale. Olimpijski rekord je postavil v Los Angelesu Italijan Beccali s 3:51.2, svetovni rekorder je pa Bonthron (USA) s 3:48.8. V prvem krogu ni bil tempo preveč hiter in so bili vsi tesno skupaj. Vodil je Kanadčan Edwards, ki je pretekel 400 m v 61.4. Na čelo se je nato pomaknil Cunningham, tes-

no za njim Sved Ny, Nemeč Schaumburg, Beccali in Lovelocke. 300 m pred ciljem je prišel na čelo z nekaj mogočnimi skoki Lovelocke in je v silnem finisu, ki mu ni bil nihče dorasel, sigurno zmagal. Beccali je zastoj poizkušal prebiti Cunninghama. Tempo je bil silovit, vse je pričakovalo kakšen bo rezultat — vsekakor svetovni rekord. In res!

1. Lovelocke (Nova Zelandija) 3:47.8 nov svetovni in olimpijski rekord!, 2. Cunningham (USA) 3:48.4 tudi boljše od svetovnega rekorda, 3. Beccali (Italija) 3:49.2, 4. San Romani (USA) 3:50, 5. Edwards (Kanada) 3:50.4, 6. Cornes (Angl.) 3:51.6. Nepopoln apavz, ko je bil razglašen rezultat, zmagovalce je pa mirno tekel po igrišču, ne da bi se mu poznal najmanjši napor. Prvič se je dvignila na jamboru novozelandska zastava, godba je pa intonirala himno, identično angleški.

Presenečenje v metu kopja

V finale za met kopja so se plasirali trije Finci, Nemeč Stöck, Sved Atterwall in Američan Terry. V predtekmovalju je postavil najboljši rezultat Fincec Nikkanen s 70.77 in je s tem rezultatom vodil do zadnjega meta v finalu. Tu pa se je Stöcku posrečil met 71.84, ki ga nato ni mogel nihče več prekositi. Svetovni rekorder Järvinen je zasedel šele peto mesto.

1. Stöck (Nemčija) 71.84 m, 2. Nikkanen (Finska) 70.77 m, 3. Toivonen (Finska) 70.72 m, 4. Atterwall (Svedska) 69.20 m, 5. Järvinen (Finska) 69.08 m, 6. Terry (USA) 67.15.

Finale 110 m zapreke

V finalu na najlepši liahkoatletski panoji — 110 m zapreke — so nastopili od znotraj na ven: Finlay (Anglija), Towns (USA), Lidman (Svedska), O' Connor (Kanada), Thornton (Anglija) in Pollard (USA). Zopet je bil po startnem strelu na čelu neprekosljivi Towns, za naslednja mesta se pa je razvila tako ogorčena borba, da je bilo mogoče le še točno določiti drugo mesto, za naslednja so pa morali poklicati na pomoč filmsko kamero.

1. Towns 14.2, 2. Finlay 14.4, 3. Pollard 14.5, 4. Thornton isti čas, 5. O' Connor, 6. Lidman, oba 14.6.

Dame na 80 m z zaprekami

Finale je združil Italijanka Valla in Testoni, Nemeč Steuer in Eckert, Kanadčanka Taylor in Nizozemko Braaketer. Za favoritko je veljala Valla, ki je v semifinalu izenačila svetovni rekord in postavila nov olimpijski rekord 11.6. Vse tekmovalke so si bile popolnoma enakovredne in se je prvič zgodilo, da sodniki na cilju niso mogli odločiti vrstnega reda za niti eno tekmovalko in je zopet odločila filmska kamera, ki je pokazala naslednji rezultat: 1. Valla, 2. Steuer, 3. Taylor, vse 11.7, 4. Testoni, 5. Braaketer, 6. Eckert, vse 11.8.

Ostali rezultati

V modernem petoborju je zmagal nemški nadporočnik Handrick s 315 točkami pred ameriškim nadporočnikom Leonardom 39.5 in italijanskim nadporočnikom Appajjem 45.5.

V damskem floretu so se plasirale 1. Honay (Madžarska), 2. Mayer (Nemčija), 3. Preiss (Avstrija).

V rokometu je Avstrija premagala Rumunijo 18:3, Nemčija pa Madžarsko 22:0.

V hokeju je Nemčija porazila Dansko 6:0 in se plasirala v finale za Indijo. Nogometna tekma med Veliko Britanijo in Kitajsko se je končala brez golov 0:0. V nadaljevanju tekme je pa zmaga Velika Britanija 2:0. Tekmo je gledalo okoli 9000 ljudi, med njimi tudi kitajski poslanik.

Peru je premagal Finsko 7:3.

Troskok

Zadnja točka stadionskega sporeda je bil troskok, ki se je pričel že ob 15. V predtekmovalju se je plasiralo 23 tekmovalcev. Ze tu je Japonec Tajima izboljšal olimpijski rekord svojega rojaka Nambuja od 15.72 na 15.76. V finale so se nato plasirali razen Tajima še ostala Japonca Harada in Oshima, svetovni rekorder Avstralec Metcalfe, Nemeč Wöllner in Američan Romero. V finalu se je Tajima posrečilo, da je prekosil celo svetovni rekord Metcalfeja za 22 cm in postavil neverjeten rezultat točno 16 m.

1. Tajima 16 m, nov svetovni in olimpijski rekord, 2. Harada 15.67 m, 3. Metcalfe 15.50 m, 4. Wöllner 15.27, 5. Romero 15.08, 6. Oshima 15.07 m.

Na jamboru je prvič zaplapolala zastava vzhajajočega solca, godba je pa zaigrala veličastno japonsko himno.

Sokoli v Berlinu

Predvčeršnjim zvečer so prispele v olimpijsko vas naši sokolski tekmovalci z voditeljem vrste dr. Murmnikom in sveznim načelnikom dr. Pichlerjem na čelu. Vsi so bili zdravi in sijajno razpoloženi. Dr. Murmnik in dr. Pichler sta bila zvečer povabljeni na večerjo k našemu poslaniku dr. Cincar-Markoviču.

Naši Sokoli bodo prvič nastopili 10. t. m. in sicer v prvi skupini obnem z Madžarsko, Finsko, USA, Japonsko, Avstrijo in Bolgarijo. 10. t. m. zjutraj ob sedmih bodo nastopili v obveznih poljubnih vajah na drugo. Drugo skupino sestavljajo Italija, Švica, Luksemburška, Rumunija, Nemčija, Francija in Češkoslovaška.

Vremenska napoved

Poročilo zemunske letalske službe 6. t. m.: Jasnó je bilo v primorskih krajih, ponekod v vzhodni polovici je deževalo. Najnižja temperatura Mrzle Vodice 9, najvišja Podgorica 38 stopinj.

Zemunska vremenska napoved za petek: Na severozapadu in severu še bolj vedro, drugod ponekod dež.

Danajska vremenska napoved za petek: Izpremenljivo, oblačno, precej jasno in toplo.

Novi odpusti rudarjev?

TPD je napovedala za 1. september odpust večjega števila rudarjev — Vznemirjenje v Zagorju

Zagorje, 6. avgusta. V Zagorju in okolici so vzbudile veliko vznemirjenje vesti, ki so se včeraj in danes razširile in ki napovedujejo zopetne redukcije rudarjev. Zatrjuje se, da je Trboveljska premožkopna družba najavila rudarskim oblastvom, da bo s koncem tega meseca izvedla še dalj časa nameravano koncentracijo svojega obratovanja in da bo prisiljena odpustiti večje število delavstva. O tem je družba obvestila tudi delavske organizacije. Svoj korak utemeljuje družba s tem, da se naročila premoaga ne le niso povečala, ampak še zmanjšala. Tudi ni izgledov, da bi se položaj izboljšal. Zato ni upanja, da bi se moglo v gledanem času sedanje število delavstva bolj zapolniti, kakor je zaposleno sedaj. Šele po redukciji števila delavstva bo mogla družba preostalom rudarjem nuditi večjo zaposlitev in tako tudi večji zaslužek. Končno napoveduje družba, da bo redukcijo izvedla s 1. septembrom, tako da bi bile odpovedi

objavljene sredi avgusta. Za koliko naj bi se število rudarjev znižalo, ni znano in se za enkrat širijo le razna ugibanja, ki se gibljejo med 400 in 1.000.

Te vesti so vzbudile posebno vznemirjenje in razburjenje v Zagorju zaradi tega, ker je splošno znano, da TPD pod koncentracijo obrata misli ustavitve ali vsaj skrajno redukcijo dela v zagorskih rudnikih, tako da bi v glavnem obratovali le rudniki v Trbovljah in Hrastniku. Zato se rudarji in ostali prebivalci, ki največ žive od rudnika in rudarjev, boje, da bo večji del napovedanih redukcij rudarskega delavstva odpadel ravno na Zagorje. Mnogi pa tudi mislijo, da je treba v napovedi TPD gledati nekaj pritisk na delavske organizacije, ki so, kakor je »Jutro« že poročalo, 1. t. m. odpovedale dosedanje kolektivno pogodbo. Vse prizadeto prebivalstvo upa, da bodo oblasti posredovale in preprečile ukrep, ki bi bil za Zagorje usodepil udarec.

Važna gospodarska in kulturna konferenca

Kakor je »Jutro« že večkrat poročalo, se je mudil v Mariboru češkoslovaški poslanik dr. Girsra. Ob tej priliki je mariborska Jugoslovensko-češkoslovaška liga sklicala posvet o delu za zboljšanje sodelovanja bratskih držav na gospodarskem in kulturnem polju.

Vabilu lige so se odzvali poleg drugih mestni župan dr. Juvan, sreski načelnik za mariborski desni breg dr. Šliška, sreski podnačelnik za levi breg dr. Modrn, starosta mariborske sokoške župe Kranjc, inž. Šlajmer kot zastopnik Tujsko-prometne zveze, predsednik Zveze kulturnih društev Janko Pirc, profesor Kos za »Brazdor«, predsedstvo lovskega društva, srednješolski ravnatelj Mastnak, dr. Herce in Kadunc, bivši prosvetni inšpektor dr. Poljaenc kot predsednik Glasbene Matice, policijski predstojnik dr. Trstenjak, dr. Mirik kot zastopnik škofa dr. Tomažič, dr. Tomineš kot predsednik Aeroklubu, ba. dr. Senior, dr. Dolar kot predsednik Narodne Odrbane, ptujski župan dr. Remec, dr. Visenjak, predsednik ptujske JC-lige itd.

Vse prisotne je pozdravil predsednik mariborske lige dr. Kukovec. Z sprejem se je iskreno zahvalil poslaniku Girsra, ki je poudaril pomen kulturnega in gospodarskega zblizanja med obema državama. V imenu lige je govoril prof. Sedivy, ki je v svojem govoru nanašal 20 konkretnih predlogov za kulturno in 8 predlogov za gospodarsko zblizanje s Češkoslovaško republiko. Med drugim je predlagal, da bi se naprosila banska uprava v Ljubljani, naj v prihodnjem šolskem letu uvede češčno kot neobvezan predmet na nekaterih mariborskih šolah. Izdali naj bi se čitanka češke proze za Slovence in slovenske proze za Čeha. Knjigarne naj bi pospešile prodajo čeških in slovaških knjig. SPD naj bi prirejalo izlete v češkoslovaške planine, Lovsko društvo pa naj bi organiziralo love in povabilo v Slovenijo lovec iz bratske republike. Nadalje naj bi naši izvozniki ustanovili posebne odseke za prodajo naših pridevkov na Češkoslovaškem in kupovanje proizvodov v Češkoslovaški. Pri vseh ligah naj bi se ustanovili gospodarski odseki, ki bi skrbeli za to, da bodo naše občine, javne korporacije pa tudi privatna podjetja svoje potrebščine po možnosti kupovali v Češkoslovaški. Naši izvozniki sadja in vina naj bi zbrali vino in sadje ter ga za poskušnjo in v propagandne svrhe poslali v večjih količinah v Prago in Brno.

Predsednik mariborskega češkega kluba g. Bureš je v svojem govoru pozdravil poslanika in konzula ter se jima zahvalil za obisk. Splošno je bil tudi misel, da bi se organizirala izmenjava obrtniških pomočnikov, kar bi nedvomno ugodno vplivalo zlasti na nacionalno vzgojo obrtniškega naraščaja. Kot zastopnik ptujske lige je dr. Visenjak ugotovil, da naše dijaštvo dandanes ne more v toliki meri obiskovati češkoslovaških univerz kakor je to pred

vojno in kakor bi bilo želeli, to pa zaradi previsokih šolskih taks. Predlagal je naj bi se ta zadeva na kakšen način ugodno rešila. Odvetnik dr. Rejsman je opozarjal na gostoljubne sprejeme naštetih naših ekskurzij v Češkoslovaški. Na drugi strani pa kupujejo naše ustanove in podjetja avtobuse in druge tehnične izdelke v Nemčiji. Inž. Tržan je kot zastopnik obmejnih kmetovalcev opozarjal na gospodarsko penetracijo Nemcev v Vojvodini, ter predlagal naj bi se ostvarilo čimprej tesno sodelovanje med praško Koooperativno in našim Agrarnim savezom. Kletarski ravnatelj Munda iz Ormoža je menil, da bi bilo treba kreditirati carine za naše vino, kar bi zelo pospešilo izvoz našega vina v Češkoslovaško. G. Valjak je opozarjal na težave, ki so bile svoj čas zaradi izvoza našega vina, in je dal tudi nekaj konkretnih pomenj glede češkoslovaških filmov. G. Križnič iz Konjice je predlagal, naj bi se češkoslovaški kapital zainteresiral za gradnjo letovišč na našem Pohorju, govoril pa je tudi o sistematični izmenjavi dijakov-Sokolov obeh držav.

Ob zaključku je poslanik Girsra podal podrobna pojasnila glede vseh stavljenih predlogov in pripomb. Zahvalil se je vsem prisotnim za njihovo sodelovanje, Češkemu klubu je počagal na srce, naj še naprej vrši svoje doslej tako plodnosno delo za zblizanje. Nato se je v izčrpnem informativnem predavanju dotaknil vseh konkretnih vprašanj in predlogov posameznih govornikov.

Naprosen, da poda svoje mnenje tudi glede Nemčije, je poslanik izjavil: Mi Češlovaki, nismo ljubosumni na nemško trgovino, želimo pa, da se ostvari normalno, pravilno razmerje. Mi nismo sovražniki Nemčije, ne nemškega naroda, ničesar nimamo proti Hitlerjevstvu, toda prepovedujemo si, da bi se kdo vmešaval v naše zadeve, ker je to zgolj naša stvar, kakor tudi mi nikomur ne vsilujemo nikakršnega režima.

Ob zaključku se je dr. Kukovec zahvalil poslaniku za izčrpno informacijo in podatke ter zaključil lepo uspeši sestanek z željo da bi obrodil čim več stvarnih sadov.

Napredovanje v državni službi

Beograd, 6. avgusta. p. V sodniški službi sta napredovala starešina sreskega sodišča v Dolnji Lendavi dr. Friderik Fabijan in sodnik pri apelacijskem sodišču v Ljubljani Karel Klenovšek iz 4/I v 3/II. V veterinarski službi so napredovali dr. Bogumil Zavadič pri sreskem načelstvu Maribor desni breg iz skupine 4/II v 4/I ter svetnik Peter Škofic pri sreskem načelstvu v Mariboru levi breg, Janko Vizjak v Brežicah, dr. Viljem Jedlička v Ptujju, Josip Rauter v Kamniku in Anton Sok v Dolnji Lendavi iz skupine 5 v 4/II.

Živo mravljišče v Ljubljani

Najlepši del Ljubljanišče struge bo od ustja Gradašnice do špice — Prulska brežina do Opekarskega mosta v kratkem dotlakovana



Pogled na regulacijska dela proti prulskemu mostu

Ljubljana, 6. avgusta. Zadnje poročilo o regulaciji Ljubljanišče struge je »Jutro« prineslo dne 18. junija. Zaradi preobilice drugega gradiva smo z današnjim poročilom nekoliko zaostali, kar sedaj izpopolnjujemo. Dočim v juniju zaradi slabega vremena Dukičevi delavci niso bili zaposleni več kot štirinajst dni, je bil julij silno vroč in do malega ves mesec prav ugoden za poglobljevanje dela. Zaradi tega so vsa obrežna dela v strugi v polnem razmahu.

Čeprav so šele pred poldrugim mesecem pričeli tlakovati s ploščadjo del struge od ustja Gradašnice dalje, so že vidni napredki. Obširno rečno korito, ki meri v šir 28,75, je tlakovano v izmeri okrog 100 m. Za te vrste dela zaposluje tvrdka Dukič 280 delovnih moči. V strugi dela 52 kamnarjev, kakih 60 mož pa dela v kamnolomih v Preserju, od koder čolnarji prevažajo kamenje v Ljubljano.

Glavno pozornost vzbuja skupina kamnarjev — specialistov, od katerih eni oblagajo prulsko brežino s kamnito ploščadjo, ki sega že do prulskega mosta. Druga večja skupina je zaposlena v odprti strugi Ljubljanišče. Kamnarji delajo v treh oddelkih, Levi in desni prednjačijo z delom, vmesni pa zaokrožajo obe strani in tako zaključujejo tlakovano korito, ki je videti kakor na novo položen parket. Ob levem robu tik betonskega opornika in pred zaslimim jezom, ki ustavlja vodo iz Gradašnice, je izpeljan ozek jarek, po katerem se voda zbira iz gornjega konca in jo od časa do časa črpalnik izbrizga v že betonirano Ljubljanišče. Ploščad v strugi je ravna. Tlačijo je celo z lesenim batom. Odpadke izklesanega kamnja posprav-

ljajo sproti. To tlakovanje s ploščadjo je precej zamudno, vendar nekaj cenejše od betoniranja. Zahtevalo bo ogromne množice podpeškega kamnja.



Tako tlakujejo Ljubljanišče struge

Gradnja betonskega opornega zidovja, ki je deloma že razopazen, je napredovala že preko Švabičeve ulice, nasproti kateri so v škarpi postavili odprtine, meter

v premeru. Tod se bo iztekala voda iz te ulice, saj je v njej zasut 240 m dolg in 8 m širok plovni jarek, ki je vezal Ljubljanišče s mestno opekarno pred sedanjo konjušnico.

Zbiralni kanal, ki teče vzporedno z Ljubljanišče in je dolg okrog 450 m, je od Švabičeve do Opekarske ceste skoro dograjen in deloma že zasut. Mogoče je zdaj lažji prehod skozi to ozko cesto. Kanal je v svojem spodnjem delu izpeljan že do gradaškega mosta, ki je za tovorni promet tudi zaprt in je možno iz Trnovskega prti z vozom na Krakovski nasip le preko ozkih ondotnih ulic. Na obeh straneh mosta so zgradili čistilne jaski, nad strugo Gradašnice 1,50 m pa bodo zvezali z litoželezno cevjo zbiralni kanal.

Najzatrnejši izmed delavcev so pač kopači in nakladalci rečnega materiala. Do začetne globljine je izpraznjen teren v strugi že preko Švabičeve ulice in zasut z gramozom, Tirmice, položene v strugi, se vidno krčijo in jih prenašajo na zgornjo stran reke proti prulskemu mostu. V promet so dali še drugo lokomotivo, katero so napravili kar doma iz starega avtomobila. Pomaga za Kolesijo pri ranžiranju vagončkov. Za Kolesijo navažajo dnevno 260 do 280 kubičnih metrov materiala.

Domačije žrtve ognja

Dva posestnika sta pogorela

Gornje Jablane, 6. avgusta. Na Dravskem polju smo imeli spet večji požar. V ponedeljek ponoči je začelo iz neznanega vzroka goriti v kolarnici posestnice Terezije Beraničeve v Gornjih Jablanah. Ogenj se je razširil, da je zgorelo vse gospodarsko poslopje s akednjem, kletjo in hlevom. Hkratu so postali žrtve plamenov 9000 kg sena, razno gospodarsko orodje, dva voza in drugo.

Ogenj je prešel tudi na sosedno gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Horvata in dalje na Horvatovo hišo. Obe zgradbi sta zgoreli do tla. Horvatu je v gospodarskem poslopiju zgorelo 15.000 kg sena in slame obenem z raznim gospodarskim orodjem.

Gasilski četi iz Cirkove in domačin vaščanom se je posrečilo ogenj omejiti, da ni napravil še večje škode. Orožniki poizvedujejo po vzroku požara. Nekateri sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

Zaradi slabega dimnika

Kamnik, 6. avgusta. Ko je v ponedeljek zgodaj jutraj posestnik Janez Urh v Kališah, občina Kamniška Bistrica, prijavil zajtrk k ognju v peči, je opazil, da mu dim uhaja nazaj iz dimnika. Začuden je šel ven gledat, kaj to pomeni, pa je videl, da je že vsa slamnata streha okrog dimnika v plamenu. Na njegove klice na pomoč so prihiteli bližnji sosedje in skušali rešiti iz hiše pohištvo in druge reči. Pa je bilo že prepozno. Ogenj je objel staro leseno poslopje, da je zgorelo kakor velika bakla, kateri se nihče ni mogel približati. Reševalci so zato posvetili vso akcijo bližnjim gospodarskim poslopijem, da so jih zaščitili pred gorečimi kosmiči slame, ki so padali na vse strani. To jim je tudi z velikim trudom uspelo.

Še preden so prihiteli sosedje, je posestnik Urh sam s težavo spravil iz gorečega poslopja svojih pet mladoletnih otrok, ki so v kritičnem času še spali v sobi. V naglici je ugnil zagrabit samo par novih čevljev, vse drugo pa mu je zgorelo. Ostal je brez obleke. Zgorelo pa mu je poleg opravute tudi precej žita. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika, iz katerega je iskra preskočila na slamnato streho. Posestnik Urh je bil zavarovan za 20.000 Din.

Zla usoda...

Poljane, 6. avgusta. V sredo proti poldnevju je nastal v Logu blizu Poljan požar pri posestniku Francu Buhu, po domače Dovjaku. Poljanski gasilci, ki jih je o požaru obvestil neki kolesar iz Loga, so bili kmalu na kraju nesreče in njihova motorja je v kratkem času začela bljuvati vodo v plamene. Še pred prihodom gasilcev so domači vaščani rešili iz hiše precej opravne in nekaj žita ter iz hiše poleg stojič sosedno hišo. Ko pa je motorna brizgalna stopila v akcijo, je bila v nekaj trenutkih onemogočena še večja nesreča in ogenj zaduščen.

Gospodarju Buhu je zgorela tudi vsa krma. Razen tega pa še vsa obleka in celo nekaj trdo priuženega denarja. Buh je majhen posestnik in je nesreča zanj toliko bolj občutna. Zavarovalnica mu bo pokrila komaj slabo polovico škode.

Ko je nastal požar, je bil komaj 23letni posestnik v bližnjem gozdu. Na klice, da gori, je prišel tudi on gledat, kje je požar, in ko je opazil, da plameni objemajo njegovo domačijo, se je skoro onesvestil. Kako je ogenj nastal, je še čisto nepojasnjeno. Buhovo hišo sploh preganja zla usoda. Oče sedanjega gospodarja je padel v vojni, a mati in mladoletna sestra sta umrli po vojni za špansko boleznijo. Tako sta ostala na domačiji sama sedanjí gospodar in njegova stara mati.

Toča je uničevala

Gornja Radgona, 6. avgusta. Po nevarni krajevni nevihti, o katerih čitamo v nemernem, je bil prizadet v torek proti večeru ves gornjeradgonski okoliš. Kopačevu oblakov, ki so se zgrnili nad delom Slovenskih gor, je sledilo silno neurje, vihar s točo, ki je v prvem redkem deževju napravila ogromno škodo, saj je padača debela kakor orehi. Najbolj hudo je bil prizadet del vinskih gor: Police, Zibogovi in Črenčevci, kjer je na nekaterih mestih vrela toča še oni pičli vinski pridelok, kolikor ga je še tu in tam

mogel skrbni vinogradnik oteži morilski peronospori, ki je letošnje vinograde nasade izredno hudo prizadela. Niti oni, ki je pričel rano s škropljenjem, ter je škropil po 5 do 6-krat, ni mogel oteži peronospori vsega, kaj šele tisti, ki je zaradi domame krize štedil pri izdatkih za galico. Najbolj so prizadeti oni vinogradi in nasadi, kjer je bilo takozvano »vršča-nje« že opravljeno. V letošnji pomladi je že huda povodenj ob Muri uničevala polja in nasade po Murski dolini, za peronosporo je še neurje s točo storilo svoje — po takem ni čudno, da se je gorje malega človeka stopnjevalo do pobitosti. Jos. Suchy.

Tuhinjska dolina strada

Kamnik, 6. avgusta. Škoda po toči je bila samo v občini Nev-ljah pri Kamniku uradno ocenjena na 486.000 Din. v vsaj Tuhinjski dolini pa na dvakrat toliko. Tu ni vračunana škoda na sadnem drevju, ki je tudi znatna, saj ga je toča tako oklestila, da na njem ni ostal niti en sad. Zda je dreve začelo vnovič odganjati in ponekod celo cveteti. Ljudje v Tuhinjski dolini ne pomnijo, da bi se kdaj prej toliko ledenega zrnja vsulo na zemljo kakor letos v začetku poletja. Tudi tako velikih ledenih zrn še nikoli niso videli v teh krajih. Nekatera so imela 7 cm v premeru in so tehtala nad četrto kilograma. Samo v neveljski občini so po-bila za 30.000 Din opake na strehah.

Razumljivo je, da je toča poponoma uničila vso žetev in da ponekod niti slame niso mogli uporabiti, tako globoko je bila stoklena v zemljo. V vasi Zubečevu vsi posestniki, ki običajno pridelajo na leto vsak po vagon žita, nimajo žita niti za seme. Ker so uničeni tudi ostali pridelki, ljudje v nekaterih krajih Tuhinjske doline dobesedno stradajo in s strahom gledajo na zimo. Za prvo pomoč so bili sicer nakazani štirje vagoni koruze, toda to je samo kaplja v morje bede in pomanjkanja. Treba bo izdatne pomoči, da se vsaj nekoliko omili nesreča, v katero je toča pahnila Tuhinjsko dolino.

Starokatoliška župnija potrjena

Ljubljana, 7. avgusta. Sinodalni odbor starokatoliške cerkve v Zagrebu je pod predsedstvom svojega škofa g. Marka Kalogiere koncem lanskega leta zaradi vedno večjega števila vernikov ugotovil potrebo, da se v Jugoslaviji ustanovi več novih župnij, ki bodo skrbale za dušno pastirstvo med svojimi verniki in za pravilno vodenje župnijskih matic.

Ker je bila z ustavo od 3. novembra 1931. naša država razdeljena na devet banovin, je tej upravni razdelitvi tudi starokatoliška cerkev prilagodila svoja verska področja. Pogosto se je namreč dogajalo, da so verniki iz ene banovine pripadali dušnomu pastirju v drugi banovini, kar je povzročalo različne neprijetnosti in oteževalo delo. Sinodalni odbor starokatoliške cerkve je zaradi tega sklenil ustanoviti župnije v Beogradu za mesto Beograd, Zemun in Pančevu ter za diasporo v mehan predvojne in južne Srbije, v Splitu za mesto Split in za diasporo srednje in južne Dalmacije, v Sibeniku za mesto Sibenik in za diasporo severne Dalmacije, v Ljubljani za mesto Ljubljano in za diasporo dravske banovine, v Novem Sadu za mesto Novi Sad in Petrovaradin ter za diasporo južnega dela bivše Vojvodine, v Subotici za mesto Subotico in Mali Iđoš ter za diasporo severnega dela bivše Vojvodine in naposled v Turanovcu za starokatoliške organizacije v Turanovcu, Spiš-Bukovici in Virovitici. Vse te župnije so pričele delovati letos s 1. januarjem, s koncem junija pa je tudi pravosodno ministrstvo ta sklep sinodalnega odbora starokatoliške cerkve potrdilo.

Te dni je še kr. banska uprava dravske banovine potrdila ustanovitve slovenske starokatoliške župnije v Ljubljani in ta se zdaj nada enake naklonjenosti kakor ostale.

Naša opera v Rogaški Slatini

Dve predstavi — dva triumfa

Rogaška Slatina, 7. avgusta.

Po lepih uspehih, ki so bili v Rogaški Slatini doseženi s simfoničnimi koncerti, je sledil poizkus uprizoritve dveh znanih oper, dasi se ti prireditvi sprva smatrali za tvegani. Izvedba ter moralni in gnotni uspeh, ki je prekosil pričakovanja, pa so dali upravi zdravilišča kakor umetniškemu vodstvu polno zadoščenje in v novo pobudo. Ko bodo odstranjene še zadnje tehnične ovire, bo za prihodnje sezone dana možnost za stalno uvedbo opernih uprizoritev, ki bodo nemalo pripomogle do še večjega slovesa tega lepega zdravilišča, do popularizacije reproductivne slovenske operne umetnosti in do reputacije slovenskega gledališča sploh. Za lepe uspehe zaslužiti poleg vodstva zdravilišča pobvalo operni kapelnik g. Neffat, ki ni štedil ne truda, ne časa in ki je kljub velikim borbam s tehničnimi nedostaki dosegel tako lepe uspehe, in Podzveza godbenikov v Ljubljani, ki je obe uprizoritvi v tehničnem pogledu res

brezhibno organizirala. Le skupno delo je moglo dati tako lep uspeh.

Verdijeva opera »Traviata« je bila uprizorjena v dvorani zdraviliškega zvočnega kina in sicer v isti zasedbi in obliki, kakor je bila pod taktirko g. Neffata izvajana v ljubljanski operi. Obisk je bil rekorden, občinstvo je izvedbo sprejelo izredno toplo. Gjungenčeva je triumfirala, Gostič ji je bil v vsakem pogledu enakovereden partner. Z izredno lepo zaokroženimi višinami je prevzel publiko in dosegel po zaključku arije v II. dejanju aplavz simpatični Jan-ko, dočim so glavne vloge prav tako dobro izpopolnjevali ostali solisti. Odlična sta bila zbor in orkester, všečna je bila inscenacija, če pač upoštevamo skromna oderska sredstva.

Sledil je uspeh s Puccinijev »Madame Butterfly«, ki je v njej nastopil isti ansambel kakor v »Traviati«. Kontakt z občinstvom je bil takoj vzpostavljen. Gjungenčeva je z igro in petjem briljirala. Koge-

va je z vlogo služabnice Suzuki naravnost mojstrsko izpopolnjevala. Gjungenčev lik, Gostič je posebno užgal v zaključnem duetu prvega dejanja. Konzula Sharplesa je pel Jan-ko, ki je bil glasovno na višini in je s sočnim pevskim organom publiko takoj osvojil. Španova, Škerjančeva, Perko, Petrovič, Bekš in Sekula so lepo zaokrožili harmonično izvedbo opere. Prav dobro so svoje vloge naštevali in izvedli zbori, dočim je bil orkester ljubljanske opere zelo sočen, vigran, dinamično izdelan. Scenarij je na novo izdelal slikar Bruno Vavpotič in pokazal, da bo lahko še mnogo koristil. Neffat je s tema uprizoritvama ponovno potrdil svoj stari sloves odličnega kapelnika, ki je zlasti poglobljen v romanski repertoar.

Da se je s tema uprizoritvama med poletjem preneslo operno delo iz središča Slovenije v Rogaško Slatino, zaslužiti pohvalo in mora vsakega prijatelja slovenske kulture razveseliti, saj je s tem slovenska umetnost predstavljena najširšemu krogu mednarodne publike, ki strogo sodi, a je naši operi izrekla največje priznanje.

minut) in Črna jezera (45 min.). Boj-gota, pensiona »Lobnica« v Smolniku v Ruše (v celem 6 ur). Hvaležna je tudi ista tura iz Ruš na večerni izletniški vlak ob

nedeljah in praznikih iz Slovenske Bistrice-mesto, ki ga je železniška direkcija na prošnjo SPD spet uvedla. Skupina Velikega vrha vas vabi!

Ob znožju Kamniških planin

Znan je Kamnik po naravnih lepota-h svoje okolice: kamorogd kreneš, na vse strani zre oko idilo tle idile.

Mene je to pot zvalilo šumenje mrzle Bistrice. Njeni zeleni valovi se penijo ob tolmunih in drve dalje preko skal in v vodi ležečih hlobov v večno eni in isti melodiji, zdaj ti grozeč, zdaj spet vabeč v svoj objem. Kakor bi jih podile Erinje, ne glej predolgo v valovje, da te ne zvalijo Sirene, jedva čakajo žrtve. Ni izhoda več iz tolmuna. In gorje, če naraste valovje in se divje zaganja ob prod, ki ga kaj kmalu prepavi, da postane gorski hudournik široka — reka. Če pa ponižno podi svoje valove naprej v daljo, je pot ob njeni strugi mikavna in na nekaterih krajih vodo celo lahko prebreds.

Ako potnika moti suboparno in dolgočasno zidovje vzdolž smodnišnice, zavij preko mostu skozi Gozd, po poti sredi senozi in travnikov, vedno spremljan ob šumenja Bistrice. Uro hoda od Kamnika dosepeš v idilčne Stranje s staroznomo cerkvico na griču.

V Stahovci pa prežita na ženega potnika Selca in Karibda — krnice in pečine — v podobni dveh gostin, staroznane in slavne gostilne pri Korlunu in onstran mosta one pri pošti. Ker ima zadnja tudi moderno urejene sobe, sam si to zbral kot svoj začasni tiskurum. Pa sva si kljub temu ostala dobra prijatelja z očetom Korlunom.

Tedaj tu mi je usoda, ka-li, privdila prav udobno počivališče. Ponoči me spremlja v brezvetrju zgoj šumenje Bistrice in slapa izpod nje. Vd'hamam zrak, čistjeje ko kjergod daleč naokoli. In skozi prrpte naoknice sijejo zvezdice in sramežljiva luna me uspava v breznanje mo odgovarja drugi. Tudi ponižno pseto spanje.

V ranem jutru zapoje petelin, onstran — pes čuvaj — začne zdaj s svojim beskanjem, kar pa vse skupaj ne moti miru. Ko pa se izza strmih planin prikaže prvi svet novega sonca, odvrsz nehot oedejo, odprso naokne in v stoltočeri Brahma po ni zdaj ves prostor s svojim sijajem.

Ze ee na vrtu slajšo glasovi: turisti prihajajo in odhajajo preko Bistrice po zlozni poti k izviru Bistrice. Odpirajo se hlevi in kašte, krmi se živina in — naposled stopi prvi gost iz hiše na vrt pod verando. Kmalu je tu zbrana vsa odlična družba, pričakujoča osvežujoče kave. Razgovor se plete okrog dnevnega razporeda: kam in kod, v katero stran: na Kravec, v Bistrico, ali na Veliko Planjo, v Černo, k Sv. Primožu, morda celo na strmi Grintavec? Oh tu je dosti zbir!

Ker je pa precej soprojno, se večji del družbe nameni v bazen, ki ga je umni gospodar Prodnik našel za svoje goste napravil ob izviru skromne in gorke Bistrice v deročo Bistrico. Prav genialno je pogruntal, kako zadočiti plavčam

in neplavčam. Potok se da namroč regulirati, da odteka več ali manj vode, kakor kdo želi. In nad bazenom so deske za sončenje; kdor pa bolj ljubi travo, pa kar tja leže.

Opoldne in zvečer imamo radijski koncert in če smo v pozni uri tudi tega že stiti, se oglasi kje prijazni zvoki mandolin in kitare, ki ju spremlja časih boljši, časih slabši glas, pač po zmocnosti ali pa po navdušenju dotiknika ali dotičnoce...

Sam se pa čisto pridruživ staremu Korlunu onkraj mostu, kjer z 80 letnim očancem (NB, saj še ni star, se ne čuti starega, kakor pravi) začneva prijetno kramljanje in zbujanje spominov na preteklost. Mož slovi po svoji dovornosti, po svojem vedrem in razumnem duhu, in izbornem spominu (še po latinski katero ume.) Ves dan je na nogah in časih gre celo na lov v gore — brez palice in očal. Bere pa na vse pretege, kar mu pride pod roke. Zadržaj sva se spominjala pokojnega dr. Rybafa, ki je pred 37 leti padel tod v Bistrico, ko je kobil svoj štamnik. Izkoba cal se je sveda sam, bil pa je moker ka miš.

Le-tod pastra večina turistov, kolesarjev, in last not leat, avtomobilov. Če se pa tam za Kravcem počrni nebe in začne nevihta svojo divjo melodijo ter tresk na tresk oznanja bližino planin, se čuti ponižnega in majhnega sleherni bitje. In tedaj bobni in ruši neugnana Bistrica, njeno valovje razvrtujejo pošastni bliski, kakor da so se vsi bogovi bili zaleli! Strašno je to divjanje.

Toda zjutraj sije spet novo sonce. Zivljenje gre isto pot dalje, zgoj valovi so slinejši in butajo v bešen zaletu ob lesene stebre in brna mostu, ki jedva še vzdrži to neugnano sijo. Josip Suchy.

Lepote okrog Velikega vrha

Za napredek tujskega prometa v Slovenski Bistrici

Slov. Bistrica, 4. avgusta.

Podružnica SPD v Slovenski Bistrici je izdala pravkar ličen in okusen prospekt: Veliki vrh — Slov. Bistrica z okolico. Dobro vedoča, da je le skupna reklama koristna, se je SPD odločila, da združi vse, kar je v slovenjebistriškem okraju zanimivega in lepega za letoviščarje, planince, izlet-nike, — z izdajo nekakega vodiča po skupini Velikega vrha 1347 m. SPD je pač tudi edino v to poklicano, ker le z njegovim delovanjem se je počel širiti tujski promet zadnjih let, — poleg maloštevilne zasebne pobude in udeležbe mestne občine na tujskih razstavah v Ljubljani in Mariboru.

Mesto Slovenska Bistrica samo je kakor nalašč ustvarjeno za letovišarski kraj s svojo krasno lego, milim podnebjem, velikim kopališčem (30 kabin) ter ugodnimi avtobusnimi in železniškimi zvezami. Le ceste so v zadnjem času nekako zanemarjene. Mestna občina v pravilnem razumevanju krasi mesto z nasadi. Treba pa bo skrbeti tudi za to, da se tuje ugodno počuti, da ima tudi nekaj zabave, torej da tu di ostane, ne samo, da pride. Potrebne bi pač bil večji, moderen vrt z vsaj enkratno godbo na teden. Tudi gostilniški prostori bi se dali modernizirati. Potrebno pa je neobhodno večje število tujskih sob, kar se bo z dograditvijo dveh gostin malo pobiljšalo. V najbližji okolici pa sta dva zasebna pensiona: »Devina« (Souvenir) in »Egersdorfer« v Visoljah, ki sta skoraj stalno zasedena z odličnimi gosti.

Na Pohorju samem pa so letovišarske postojanke: Smartno, Tinje in Sv. Trije kralji. Smartno s svojim desetletnim tuj-skim prometom se stalno razvija — z uvi-

devnostjo pohorske občine, kakor tudi zasebnikov. Posebno važnost pa daje Smartnu »Počitniška kolonija kraljice Marije«, katere vodstvu se je zahvaliti tudi za krasno auto-cesto na Smartno. Cesto bo pa že v najbližji bodočnosti treba podaljšati do Sv. Treh kraljev in Areha, tako da bo nastala zveza z ostalimi pohorskimi cestami. Hvalevredna je tudi misel smartniških gostilničarjev, da se drže nizkih in enakih cen za res prvovrstno postrežbo.

Komaj pet let pa traja tujski promet na lepem Tinju. Sprva bolj rodbinsko letovišče Mariborčanov, postaja vedno bolj priljubljeno Dalmatincem. Tudi število sob (15) še zadostuje. Kakor Smartno, tako tudi Tinju še manjka kopališče, kar bosta pač morali zgraditi prizadeti občini ne samo s tujskim denarjem, temveč tudi z lastno žrtvijo.

Sv. Trije kralji z enoletnim prometom kažejo v najboljši meri, kako potrebna je bila ta nova planinska postojanka kot zvezna za ostalo Pohorje, kakor tudi za letoviščarje, kot visoko zračno letovišče (1200 m). — Veliki moderni »Planinski dom« (10 sob) z veliko verando in prekrasnimi kratkimi izprehodi po hojnikem gozdu, k novozgrajenemu 16 m visokemu razglednemu stolpu na Veliki vrh (1347 m), kakor tudi k bližnjemu Črnemu jezeru (45 minut), nudi najrazvijačnejšemu planincu in letoviščarju pravi mir in planinsko lepoto. Z doma so krasni daljši izleti do sosednjih postojank, ki so po tri ure oddaljene. Najlepši enodnevni izlet pa je od jutranjega vlaka iz Slovenske Bistrice ob rizi mimo rimekega kamnoloma, treh slapov »Sumove«, starega gradišča do »Planinskega doma« (3 h), nato mimo razglednika (25

Domače vesti

* Ali bo angleški kralj obiskal alko? Letos se vsi na sinjsko alko veliko pripravljajo. Kakor smo že beležili, se vsi angleški kralji vsako leto prvo nedeljo po Veliki Gospojnici v spomin na 15. avgusta 1715, ko so Sinjani odločno potolkli Turke, ki so (po številu 60.000 in pod vodstvom sinjskega Askerja Mehmeda Bosanskega) oblegali Sinj. To je bila najslavnejša zmaga v srednji Dalmaciji. Alka je dovolj slovi po Evropi in letos so pisali o njej angleški, nemški, češki in drugi listi. Sinj pričakuje leto rekordno število gostov, a govori se, da utegne alko obiskati tudi angleški kralj Edvard, ki je velik ljubitelj starih običajev in viteških iger.

* Zagrebški nadškof na Triglavu. Nadškof koadjutor dr. Stepić preživljal svoj dopust pri Sv. Križu nad Jesenicami. Pretekli ponedeljek se je v spremstvu škofa dr. Rožmana podal po Tominškovi poti na Kredarico, nakar se je vzpel s številnim spremstvom na Triglav. Razgleda ni bilo posebnega, vendar je bil g. nadškof zadovoljen, ker je našel na Kredarici in na Triglavu lepo število Zagrebčanov. Noč je preživel na Kredarici, v terek je meševal v ondoltni kapelici, nato pa se je mimo Stanjeve kočje vrnil v Mojstrano.

* Gasilske slavlje na Bledu bodo imeli 14. in 15. avgusta. Prostovoljna gasilska četa na Bledu praznuje 50-letnico obstoja, s to praznovanjem pa bo tudi združena 25-letnica radovljanske gasilske župe. Že v petek 14. t. m. zvečer bo bakla in podoknica, v soboto bo nato budnica, sprejemanje gostov, maša v farni cerkvi, nato poldnevni govor, defile, po kosilu pa bo velika prireditev na Westrovem vrtu. V nedeljo bodo izleti v Vintgar, Bohinj in druge lepe kraje. V primeru slabega vremena se bo vsa prireditev vršila v nedeljo 16. t. m.

* Brezposlene učiteljske abiturientke (abiturientke): Organizirajo se, da bo naše delo uspešnejše. Zato so potrebni točni števili podatki vseh brezposelnih učiteljskih abiturientov v dravski banovini. V ta namen izpolnite vestno in točno razpisane oglašnice, katere prosimo nujno vrniti »Odseku brezposelnih učiteljskih abiturientov pri JUU v Ljubljani«. Vsa ostala poročila dobite vsak delavnik od 10. do 12. ure v prostorih JUU (soba št. 6) v Franciskanski ulici 6/L.

* V ladijsko-strojni odsek pomorske trgovske akademije v Bakru se sprejmejo gojenci, ki se bodo šolali štiri leta in nato dosegli ofiserski čin. Šola ima veljavno polno srednje šole z maturi. Sprejmejo se učenci, ki so dovršili štiri gimnazijske ali meščanske šole in položili malo maturi. Tem ni treba polagati sprejemnega izpita. Sprejmejo pa se tudi učenci, ki so dovršili obrtno šolo, vendar morajo položiti dopolnilni izpit. Starostna doba ni predpisana. Z novim šolskim letom bo oshovan internat za zunanje učence. Vsa obvestila daje uprava državne pomorske akademije v Bakru.

* Zagrebško Narodno gledališče je končno dobilo posojilo 13 in pol milijona Din, s katerim bo poravnalo dolge, posloje pa popolnoma prenovilo. Posojilo je dala Državna hipotekarna banka. Tri in pol milijona Din bo šlo za obnovo notranjosti, ki že 40 let ni bila obnovljena. Odr se bo vrnil na električni pogon, imel bo krožni horizont in popolnoma novo razsvetljavo. Uvedena bo nova kurjava in ventilacija. Za varnost obstoja bo storjeno vse. Gledališče dobi novo slikarstvo in novo dvorano za vaje. Skratka: impozantno Narodno gledališče je po 40 letih potrebno temeljitega popravila in bo v novi obliki spet v najlepši krasi belemu Zagrebu.

* V Zagrebu se letos zida mnogo več kakor lani. Izmed javnih palač so na vrsti: trgovska akademija, velešole, delavska zbornica in Rdeči križ. Popravljajo se tudi ulice in razna stopnišča. Vendar pa se tudi letos ne ni one gradbene živahnosti, kakršno je poznal Zagreb pred nastopom gospodarske krize. Število brezposelnih je še vedno veliko.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobno perilo v najlepšo izdelavo.

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne Franc. Jozefove grenčice.

* Kavarnarji v Beogradu ne točijo več piva. Že tretji dan bojkotirajo pivovarne. Vendar pa se godijo tudi izjeme, ker ne morejo bojkotirati svojih stalnih gostov, ki si želijo piva. Nekateri kavarnarji in gostilničarji se niso pridružili bojkotu in imajo zdaj kar najboljši obisk, posebno pa je polna kolodvorska restavracija. Vendar so gostilničarji in kavarnarji prepričani, da Beograščani niso preveč željni piva, zato bodo vztrajali do kraja.

* Namesto dopusta — večni počitek! V noči od srede na večer je podlegel srčni kapi Rudolf Ahlik, referent pri davčni upravi v Gornji Radgoni, in to v najljubši dobi 50 let. Ravno je nameraval nastopiti redni dopust. Že nekaj dni se ni počutil posebno dobro. Predno je usodno noč zadremal, je v postelji prebral Kneipovo knjigo in v njo v roki je izdihnil. Gospodinja ga je večer jutraj našla mrtvega, luč je še gorela. Pokojnik je bil zelo sposoben in vreden davčni uradnik, priljubljen zaradi izredne družabnosti. Služboval je dolga leta pred vojno v Konjicah, Mariboru, Celju in Brežicah, odkoder je bil pred dvema letoma premeščen v Gornjo Radgono. Jutri ob 10. ga bodo položili k večnemu počitku. Lep mu spomin!

* Nenavdno srečo je doživel novosadski stražnik Stevan Trtica. Bogat sorodnik, lastnik zlatega rudnika v Avstraciji, mu je poslal ček, ki se glasi na dva in pol milijona dinarjev. Ko se je v Beogradu praprijal, da mu lahko takoj izplačajo denar, je napisal ostavko na državno službo vkupil si avlo in bo živel v Beogradu kot rentier.

* Karambol dveh avtomobilov. Prejeli smo: Nedavno zvečer se je peljal čevljar, mojster Jeraj Jernej iz Zapog pri Smedlencu s svojim avtom v družbi sva, kinjo Alješevo Marijo in svojim štirjetnim sankom od Turjaka proti Ljubljani. V Pijavi gorici pa se mu je pripeljal nasproti tovorni avto, last avtomontaže »Triglav« iz Ljubljane. In zadel v blatnik in prednje levo kolo Jerajevga avta. Jeraj je vozil pravilno po skrajni desni strani ceste, tako da je po nezgodi njegov avto običajni tik ob desnem robu ceste. Tovorni avto, ki je bil visoko naložen z zabojni, se zaradi nesreče ni ustavil, temveč se je peljal dalje. Jerajev avto je bil toliko pokvarjen, da voznike ni mogel nadaljevati. K sreči se potnikom ni zgodilo nič hudega. Glavna krivda na nesreči je v tem, kar je na dotičnem mestu cesta preozka in zraven se vijugasta, tako da ni pregledna, posebno ker je tik ob cesti mnogo hiš in sadnega drevja. Seveda pa bi moral tovorni avto bolj upoštevati predpise in kreniti bolj na desno stran, ker se Jeraj ni mogel bolj izogniti, kakor se je.

Pri k maščobi nagnjenim

učinkovito podpira stalna uporaba naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice — delovanja črevesja.

Ogl. reg. št. 30674/35.

* Dober lov zagrebške policije. Ravno pred mesecem je zagrebški detektiv Korpar zatekel v Pustom dolu tri zločasnne zločince: Ivana in Alberta Kuriliča in Branka Brakusa. Tvegačo življenje se je pogladi nad nje, vendar so mu vsi trije pobegnili. Po vestranskem iskanju se je zdaj posrečilo policiji ujeti brata Ivana in Alberta Kuriliča. Ivan je priznal 13 velikih vlovov in tri razbojništva. Branko Brakus pa se še vedno skriva pred zasledovalci, ker ima dobre zaveznike v zagrebški okolici.

* Tovariša je ubil pri delu. V Mrazovičevi ulici v Zagrebu je delavec Tomo Krmar pri delu udaril svojega tovariša Sima Mirkovića s polenom po glavi. Mirkovića so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer je v hudih bolečinah strgal z glave vse ovojje. Dvakrat so ga operirali, vendar zaman. Zaradi poštene lobanje sploh ni mogel več izgovoriti in ga je smrt rešila trpljenja.

* Brezplačne nove ilustrirane prospekte razpošilja staršem, dijakom-interesentom enoletna privatna trgovska šola, znani Christof učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15. Pišite ponje! Šolnina 120 Din.

* Po 40-letih je priznal zločin. Pri areškem sodišču v Zemunu se je v sredo zglasil neki Stevan Vladislavljevič iz Dobanovca, star nekaj nad 60 let. Sodniku je izpovedal, da je pred 40 leti zadalil svojega tovariša, svinjskega pastirja Nestorja Negrova. Na paši sta se sporekla in Stevan ga je prijel za vrat. Zaradi pomanjkanja dokazov pa je bil pri sodišču oproščen. Vendar ga je vseh 40 let grizla slaba vest in zdaj se je odločil znova stopiti pred sodnike in sprejeti pokoro.

Iz Ljubljane

u— Pravoslavno cerkev bodo letos do gradili. Na stavbi pravoslavne cerkve v nekdanjem Trubarjevem parku, ki je bila že pred par leti v grobem stanju dograjen, nakar so zaradi pomanjkanja sredstev delo prekinili, je stavbenik Ivan Bricej pred kratkim prevzel še ostala zidarska dela. Kakor vse kaže, bo cerkev še letos dograjen. Zgradba v surovem je veljala okrog milijon dinarjev, ostala dela pa bodo navrgla še okrog 350 do 400.000 Din stroškov.

u— Novi grobovi. Včeraj je umrl po dolgi in težki bolezni podnadzornik drž. policijske straže g. Hufnagel Viktor. V zboru drž. policijske straže v Ljubljani je služil 10 let in si je pridobil splošne simpatije pri vseh tovariših kakor pri predstojnikih. Pred vstopom v državno policijsko stražo je služil pri orožnikih v raznih krajih Slovenije. Njegova smrt je zbudila iskreno sočustvovanje z vdovo in sinčkom. Pogreb bledga pokojnika bo jutri ob 16. iz hiše žaost Glince-Tržaška cesta št. 14. na pokopališče na Viču. — V Bohoričevi ulici 27 je umrla gospa Marija Kavčičeva. Ugodno pokojnico bodo danes ob 17. spremlili k Sv. Križu. — Pokojnina blag spomin, žalujočim naša iskreno sožalje!

u— Zadušnica za pokojnim Stefanom Radičem bo jutri, v soboto ob pol 7. v franciskanski cerkvi.

u— Patrone, ekrazit, Iz Kranjske gore so včeraj pripeljali v bolnišnico 20-letnega mizarkega vajenca Lojzeta Zupana, ki je postal žrtev precej nenavadne nesreče. Skupno z žigalicami je v žepu nosil ekrazitno kapico, pa mu je na cesti prišlo na um, da si prižge cigareto. Ko je segel po žigalice, je zajel v pest tudi kapico, in to je kar tako prižgal, mu je ekrazit v pesti eksplodiral in mu hudo poškodoval roko. Predvčeršnjim pa so proti večeru pripeljali v bolnišnico posestnika Lojzeta Fistrja iz Jamnika v radovljanskem okraju, ki je doma našel staro patrono. Ko jo je skušal odpreti, se mu je vnela, mu razmesarila desnico in ga poškodovala po obrazu in po životu.

u— Sejmarji in krošnjariji med seboj. V Loki pri Zidanem mostu je bil v sredo sejem, pa je prišlo do nekega nesporazuma med krošnjarjem Vajdo Šinderovičem in sejmarji. Ko je nazadnje izpregovorila pest, so šinderoviča tako zdelali, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

u— Za drugim vlomilec iz bolnišnice. Kriminalni oddelk političke uprave še zmerom zamenja pričakuje nekaterih posamič, za katere je bil že v soboto zaprosil iz zagrebške policije, o Josipu Štibrju, vlomilcu v ljubljansko bolnišnico, in njegovem zagonetnem sodelavcu, ki je bil izgnan brez sledu. Kakor je videti, uradni mlini tudi v tako nujnih zadevah, kakor je zasledovanje nevarnega zločince, nič hitreje ne majojo od božjih. Pa kolikor je pokazala dosedanja preiskava, bo Josip Štiber, ki si je izprva prizadeval napraviti vtis, kakor da je bil on sam le skromen pomagač, v resnici glavni zasnovatelj. O svojem tovarišu je dal precej močne nejasne navedbe. A po dejstvu, da je v suknjiču, ki ga je bil begunec pustil za seboj na kraju vroma, pustil številko tržaškega »Corriera della sera« od prejšnjega dne, policija sumi, da gre za kakšnega italijanaša iz Primorja ali Istre.

u— Ker so v zadnjem času večkrat tuje osebe kradle iz službenih obov in ljubljanski justični palači se opozarja na to, da se bo vršila odesel stroga kontrola in da bodo vse sumljive osebe ali take, ki ne morejo opravičiti svojega prihoda, aretirane.

Ali ste že naročili na ponedeljsko „Jutro“

(Pramen) Jaroslava Kraločvila. Razvojna plast vitalističnega in kmečkega romana ima vzore: prva skupina v spisih D. H. Lawrencea, druga pri Knutu Hamsunu. Največji češki vitalistični romanopisec je Franta Šrámek, zlasti v romanu »Teloc«. Sem spadajo tudi M. B. Böhm, Emil Vaček in Miloslav Nohej. Med pisatelji kmečkega romana (ruralisti) je najzanimivejši Josef Knap (»Možje in gore«, »Tujece«). A. C. Nor se je iz prvotnega vitalizma takisto približal tej smeri, ki v nji uspevala tudi Frant. Křelina in F. V. Křiz. Nadaljnjo razvojno plast imenuje Fr. V. »Časovni pluralistični roman«. Sem sodijo epične skladbe po vzoru Dreisera, Sinclaira Lewisa, Dos Passosa, Alfreda Döblina. Češki romanopisec tega epičnega rodu so: Marija Majerová (»Pregrejan«, »Sirenac«, Ivan Albracht (med drugimi: »Hajduk Nikola Suhajec«, Karel Nový (»Živeti hočem«, »Atentat«), Benjamin Klíč, Zdeněk Němeček, Karel Poláček i. dr. Ekspresionizem je v češki prozi precej obrodil. Götzovo pojmovanje ekspresionističnega stila se doslej razločuje od slovenskih, po nemškem pojmovanju in vzorih posnetih nazorov. Med ekspresioniste šteje Götz Ald. Huxleya, Clauda Houghtona, Célinea i. dr. Najpomembnejši češki pesnik tega rodu je Karel Čapek (n. pr. trilogija »Hordubala«, »Meteor«, »Vesakdanje življenje«). Sem sodijo med drugimi Richard Weiner, Fr. Lan, ger, Jaroslav Durych, Jan Cep, Egon Hroslavský. Nadaljnja plast je dobila naziv »Realizem človeške globine«. Nje vzori so: Dostojevski, André Gide (»Ponarejalci denarja«), Joyce (»Ulysses«). V češkem romanu sodita v to vrsto: Vítězslav Nezval in Vladislav Vančura.

Najboljše nove epike vidi Götz v Karlu Čapku, Janu Čepu in Vlad. Vančuri. Svojo študijo sklepa: »Mislim, da je dovolj očitno: naš roman je na samem pragu razvoja.

Iz Celja

u— Maša za planince in izletnike bo v nedeljo 9. t. m. ob 10. na Okrešlju poleg Frischaufovega doma pod milim nebom. Maševal bo g. župnik iz Solčave.

u— Pri regulaciji Savinje v Tremerju pri Celju je sedaj zaposlenih okrog 180 delavcev. Ko bo bager, ki ga je gradbeno podjetje Nassimbeni naročilo v Beogradu, prišel v Celje, kar pričakujejo vsak dan, se bo število delavstva pri regulaciji Savinje znatno povečalo.

u— Ob roko. Pri Sv. Lovrencu pri St. Pavlu pri Prebrodu se je igral 7-letni cestarjev sinček Ivan Rihl v sredo pri mlatičnici in tlačil v njo slamo. Pri tem ga je mlatičnica zgrabila in mu zmečkala desno roko. Dečka so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu morali roko odrezati.

u— 15 metrov globoko je strmoglavila. Včeraj popoldne je 37-letna služkinja Marija Kopitarjeva iz Celja nabirala v gozdu med moškim in ženskim kopališčem drva. Nenadno pa je izgubila ravnotežje in je strmoglavila iz višine kakih 15 metrov na Obrežno cesto ob Savinji. Pri padcu si je zlomila levo nogo in se hudo poškodovala po glavi. Z reševalnim avtomobilom so jo prepeljali takoj v bolnišnico.

u— Vlom v stanovanje. V terek pred poldnevem je neznan storilec vlomil v stanovanje g. inž. Mikša v Gaberju ter odnesel 400 Din gotovine, briljantni prstan, možko obleko in hlače.

u— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 velefilm »Skandal dneva« in zvočni tehnik.

Iz Maribora

u— 25-letnico mature so slavili s prijeteljskim sestankom maturanti mariborske klasične gimnazije pri »Orlu« 5. t. m. zvečer. Od 42 maturantov iz leta 1911. je pri življenju 34. Od teh so se udeležili proslave dr. Drnjač Otmar, zobozdravnik v Mariboru; dr. Kaiser Karel, odvetnik v Oberbergu na Zg. Avstrijskem; dr. Kovčič Maks, gimnazijski ravnatelj v Pljuju; dr. Krajnc Ivan, zobozdravnik v Mariboru; Maroh Peter, višji poštni kontrolor v Mariboru; Messner Ivan, dekan v Marenbergu; Mohar Anton, učitelj v Mariboru; dr. Morocuti Camilo, član nemškega poslanstva v Beogradu; Nottes Viktor, prokurist Kreditanstalta na Dunaju; Perme Friderik, postajni načelnik v Mariboru; dr. Rak Ivan, sreski sanitetni referent v Gornjem gradu; Stenard Friderik, župnik v Podčetrku; Škorjanec Friderik, železniški uradnik v Mariboru; Šparl Avgust, katehet v Mariboru; Stamberger Franc, uradnik direktorije državnih železnic v Zagrebu. Proslavi sta prisostvovala razrednik tega letnika šolski svetnik Fran Jerovšek in prof. dr. Pečovnik. Naslednjega dne se je vršila maša zadušnica za umrle profesorje in tovariše, ki so delovali v mariborski stolnici katehet g. Šparl. Proslava se je končala v vinogradu g. dr. Drnjača na Meljskem vrhu, kjer so si tovariši obljubili svidenje po petih letih v polnem številu.

u— Do 45.000 obiskovalcev je po zadržanju vodilnih funkcionarjev Mariborskega tedna posetilo doslej prireditve in razstave v Mariboru.

u— Uradne ure na mariborskih poštah. Pošti Maribor I. (Slomškov trg) in Maribor II. (glavna postaja) imata od 6. t. m. dalje v smislu zadevne odredbe za običajno vsak delavnik nastopne uradne ure: Pisemska postja, brzojav in telefon od 7. do 21. blagajne od 8. do 12. in 15. do 17.30, paketi in vrednostna pisma od 8. do 12. in 15. do 18. V ostalem nočnem času se vrši za stranke samo brzojavni in telefonski promet, in sicer na pošti Maribor I, Slomškov trg v I. in II. nadstropju, na postajni pošti pa pri službojočem kontrolorju, Pošta Maribor III, na Kralja Petra trgu ima za pošto, telegraf in telefon uradne ure od 8. do 12. in 15. do 18. Ob nedeljah in praznikih so pošte otvorene od 9. do 11.; paketi in vrednostna pisma pa se ne sprejemajo. Poštna uprava opozarja občinstvo, ki ima hkratu večje število pošiljk za pošto, da izroči te v dopoldanskih urah, ker se le tako izogne neprijetnemu navalu in čakanju proti koncu uradnih ur osobito v času med 16. do 18. Prav posebno opozarja poštna uprava, da je okence za brzojav in telefon po 18. odprto v prvi vrsti le za brzojavni in telefonski promet, zato naj se predajajo pripravljene pošiljke le v izjemnih in nujnih primerih. Pošta se mora strogo držati odredjenega delovnega časa, občinstvo pa tudi naj prihaja pravčasno na pošto in tako omogoči uradnemu izvršiti vse delo do konca uradnih ur.

u— Reparska morila Šterna in Kolarja bodo izročili našim oblastvom. Mariborska policija je prejela včeraj službeno poročilo leobenskega okrožnega sodišča, da sta roparska morila priznala umor pokojnega Ivana Stranjskega v Mejni ulici. V svrhu izročitve Kerna in Kolarja je bilo storjeno že vse potrebno, tako da je pričakovati, da ju bodo še ta mesec prepeljali v Maribor.

Iz Ptuj

u— Mirovna predavanja. Drevi ob 20. priredi v dvorani Mladike odbor za mednarodni mladinski kongres v Zenevi tri predavanja. Jerin Alojz (Bruseljski in ženevski kongres), Mikulec Franc (Kdo ograja mir) in Klep Jožef (Delo mladine za mir).

u— Dela na cesti Majšperk-Nerapje-Zetale so ustavljena. Zaradi pomanjkanja sredstev so morali do nadaljnjega prekiniti preurejevalna dela na cesti Majšperk-Nerapje-Zetale. Ljudje v teh krajih so po večini kočarji in mali posestniki, ki komaj čakajo, da na cesti kaj zaslužijo. Letošnja letina žita, krompirja in sadja je zaradi stalnega deževja delno uničena, a vinski trto je ugonobila peronospora. Zato prosimo banko upravo, da omogoči potrebne kredite za nadaljevanje del na omenjeni cesti. Tako bi ljudje vsaj nekaj zaslužili in se skromno lahko preživljali.

Kulturni pregled

Češki povojni roman

V zbirki drobnih elokvetnih monografij »Postavy a dílo« (Fr. Borovš, Praga) je izšla kot nje enajsti zvezek študija kritika, esejista in dramaturga »Nar. divadla« dr. Františka Götza »Český román po válce«. Na necelih štiridesetih straneh prikazuje pisec razvoj in stanje te pesniške vrste v zadnjih osemnajstih letih. Kljub obširni enovi, a zgostčenemu odsegu študije je Götzov spis več kakor informativen pregled: je izvirni uvaževanje vreden požuk razporeditve struj, razsvetljuje in celo kvalitativno ocenjuje posameznih del, pri čemer je umljivo, da tretjevrstni spisi in njih pisce niso upoštevani.

V uvodu poudarja Götz, da je roman sicer v krizi, vendar njegova dolgotrajna kriza ni katastrofa, marveč prehodni proces, ki je usmerjen k novi formi. Ta forma pomeni znatno razširjenje romana: od epike individualnih usod prehaja novi roman v širše, mnogoglasne epične simfonije, ki bolj kakor roman 19. stoletja ustrezajo značaju in tempu današnjega življenja. V tem pogledu roman samo sledi spremembam sodobnega družbenega življenja in povojnega človeka, čigar sensibilitetnost se je povečala. »Človeška osebnost se epično iz okov npravnega karaktera, ki so jo osamljevali in zoževali; vrtnice današnjega življenja nosi vse, kar je ozko individualno in osamljeno, v neizmerno kadunjo sveta in množice, razredov ali narodov. Jih v nji razpušča in napolnjuje z novo silo. Človek se globlje zdru-

žuje z družbenimi celotami in s tega se razumeva kot nekako njihovo funkcijo.« Filozofija današnjega človeka (izvenemški marksistične vrste) je po Götzu vitalizem, ki vidi osrednje načelo sveta v brezličnem, iracionalnem, kaotičnem življenju, ki je pretrgalo vse forme, kakor jih je nadikiral duh in se sedaj razvija v polni svobodi. Današnji človek hoče imeti v rokah čim več življenja ter vnanje in notranje realnosti. Prav zato tolikanj čela biografske romane, saj vidi v njih več prvinske resničnosti današnjega romanove reportáže in faktomontaže učinkujejo silneje kakor fantastični romani. Nov roman je prežet s pluralističnimi življenjskimi podrobnosti, temu obliju se prilagodi tudi njegova oblika.

V razvoju češkega povojnega romana vidi Götz naslednje paralelne tekoče in razvijajoče se plasti: prva plast je individualistični roman, ki po svoji formi sega v prejšnje stoletje, ki Balzacu kot pozitivnemu vrhu romana tega tipa in k Flaubertu, ki že kaže razkroj osebnosti, dekadencijske tendence. Pod to umirajočo formo uvršča Götz delo Růžene Svobodove, Božene Benešove, A. M. Tilschove, K. M. Čapka-Choda in Viktorja Dyka. Od individualističnega romana se ostro razločuje biografski roman: njegov češki vrh vidi Götz v Trybomem »Česarju siromáškém. Nadaljnja plast je vojni roman s svojimi reportažniškimimi stremljenji. Sem sodijo zlasti romani Rudolfa Medka in Josefa Kopte. Višek češkega vojne in legionarskega romana so »Vrele

Treba mu je samo več poguma k resnici, več odkritosti, več fantazije in zlasti več duhovne sile«. Zanimivo bi bilo, če bi Götzova klasifikacija merila prenesli na povojni slovenski roman.

V isti zbirki je izšla kot njen 12. zvezek takisto drobna, a prav podnetna primerjalna študija Ladislava Kraločvila »Walker a Nezval«. Kritiki je podredil finii kritični razčlenbi: on plast v delu obeh povojnih čeških pesnikov, ki je prihajala iz istih časovnih vzorov in nagibov in se vzporedno razvijala. Na primeru Wolkerja in Nezvala kaže Kraločvil, kako se je vsak izmed njiju čisto po svoje odzival impulzom iste dobe in okolja. Trden, ko je imel Wolker v samem sebi trden red zakonitosti in resničnosti sveta, je Nezval sprejel zakonitosti svojega dela od zunaj in je v tem smislu tudi ustvarjal. S C. G. Jungom označuje Kraločvil Nezvalove individualne odzive na časovne pojave ekstravertne. Wolkerjeve pa introvertne, čemur ustrežata dva različna umetnostna sloga.

Tudi Kraločvilov spis je tehten prispevek k češki literarni znanstveni kritiki. —o.

Zapiski

»Planinski vestnik« priobčuje v pravkar izišlem zjajetnem 7.—9. zvezku daljšo znatenavno razpravo dr. Rajka Ložarja »Slovenske planine v risbi in sliku«. Pisec obeta izčrpano študijo o usodi gorskega motiva sploh v umetnosti, v pričujoči razpravi pa se omejuje na ugotovitve portreta ali podo- be Slovenskih planin in posameznih gor v naši umetnosti. Razprava prikazuje v tej smeri delo Valvasorja in njegove delavnice, zemljevide in topografe 18. stoletja ter planine v naši umetnosti 18. stoletja. Po-

u— »Planinski« napad iz zraka. Ta film se bo predvajal v amisu razgleda krajev, nega poveljnika v Grajskem kinu 7. in 8. t. m. ob 13. za upokoje in rezervne oficirje in vojaške uradnike in njihove družinske člane. Predvajanje brezplačno.

u— Vsi v Mariboru stanujoči rezervni oficirji, ki so prejeli uniforme od države, odnosno Zdravstvene rezervnih oficirjev, se pozivajo, da prinesejo svoje uniforme v svrhu pregleda rekutirni komisiji komande mariborskega vojnega okrožja v Mariboru Garmbrnova dvorana, Gregorčičeva 29, dne 8. t. m. ob 1/10. dopoldne. Nujno za- držani rezervni oficirji se morajo v pri- meru izostanka pravčasno opravičiti komendantu mariborskega vojnega okrožja.

u— Planinski prošenje bo v nedeljo 9. t. m. pri Sv. Treh kraljih na Pohorju z mašo ob 10.

u— Na Poštniški dom kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju odhaja III. skupina dece na letovanje v terek 11. t. m. Prtljago naj prinesejo in pridejo k zdravniški preiskavi v ponedeljek 10. t. m. ob 9. uri v Zdravstveni dom. Korosčeva ulica št. 3. V terek 11. t. m. se naj zberejo do 13. ure pri Banovinskem dečjem domu v Mariboru, Strossmayerjeva ulica 30, odkoder se bodo odpeljali z avtobusom na Poštniški dom. Deca iz drugih krajev pa se pripelje z vlakom v Slovensko Bistrico: mesto ob 17.08. odkoder se peljejo tudi z avtobusom na Poštniški dom.

u— Deca se vrne s Poštniškega doma kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju v ponedeljek 10. t. m. Došla bo z vlakom, ki prispe v Slovensko Bistrico-postajo ob 10.15 V Maribor-glavni kolodvor prispelo z vlakom ob 10.59. Starše prosimo, da pričakuje svoje otroke na kolodvoru.

u— 25.000 dinarjev škode trpi posestnik Matevž Planinc v Dežnem pri Polčkanah, ki mu je ogenj upepelil stanovanjsko in gospodarsko poslopje.

u— 14 izgnanih. Na prireditvenih prostorih Mariborskega tedna je priredila mariborska policija obširno racijo, ki je imela popoln uspeh. Prijela je razne sumljive osebe, ki so prišli z juga naše države ter se udeležovali kot žeparji in prekupevalci na prostorih MT. Vse, 14 po številu, so izgnali iz Maribora.

u— V grmovja skrita krvava moška obleka. V tako zvanem Črnem gozdu pri Kamnici je neka ženska našla v grmovju skrito krvavo moško obleko. Ker so bili na obleki krvavi madeži še precej sveži, menijo, da jo je tamkaj skrivil morilec pokojnega Ivana Krebsa, ki je bil umorjen v svoji hiši v Rošpohu. Orožniki zdaj poizvedujejo za lastnikom najdene obleke.

u— Zaradi suma umora, izvršenega nad pokojnim Ivanom Krebsom, je mariborska policija aretirala v nekem mariborskem prenočišču dva mlajša brezposelna delavca, ki sta se klatila na dan umora po Rošpohu. Pri aretaciji so našli tudi pokvarjen samokres. Oba aretirana sta pri zaslišanju udeležbo pri umoru tajila. Zaprti tretji aretiranec sjejkoprej taji krivdo.

u— Reparska morila Šterna in Kolarja bodo izročili našim oblastvom. Mariborska policija je prejela včeraj službeno poročilo leobenskega okrožnega sodišča, da sta roparska morila priznala umor pokojnega Ivana Stranjskega v Mejni ulici. V svrhu izročitve Kerna in Kolarja je bilo storjeno že vse potrebno, tako da je pričakovati, da ju bodo še ta mesec prepeljali v Maribor.

u— Mirovna predavanja. Drevi ob 20. priredi v dvorani Mladike odbor za mednarodni mladinski kongres v Zenevi tri predavanja. Jerin Alojz (Bruseljski in ženevski kongres), Mikulec Franc (Kdo ograja mir) in Klep Jožef (Delo mladine za mir).

u— Dela na cesti Majšperk-Nerapje-Zetale so ustavljena. Zaradi pomanjkanja sredstev so morali do nadaljnjega prekiniti preurejevalna dela na cesti Majšperk-Nerapje-Zetale. Ljudje v teh krajih so po večini kočarji in mali posestniki, ki komaj čakajo, da na cesti kaj zaslužijo. Letošnja letina žita, krompirja in sadja je zaradi stalnega deževja delno uničena, a vinski trto je ugonobila peronospora. Zato prosimo banko upravo, da omogoči potrebne kredite za nadaljevanje del na omenjeni cesti. Tako bi ljudje vsaj nekaj zaslužili in se skromno lahko preživljali.

Sokol

Vzorno delo Sokolov na Lavrci

V nedeljo 9. t. m. ob 15. uri proslavi Sokolska četa na Lavrci z javnim telovadnim nastopom petletnikov svojega obstoja. Po javni sodbi se je Sokol na Lavrci, katerega matično društvo je Sokolsko društvo Ljubljana IV., razvil v vrsto najučinkovitejših in tudi najmarljivostnih sokolskih edinic na podeželju. Kljub vsem oviram, ki jih mora prebrskati mlado društvo, dokler se ne ukorenini med narodom, si je četa vzgojila pod vodstvom vestnega br. načelnika J. Rotarja lepo število telovadcev. Posamezniki, ki zanjejo celo pri številnih močnejših društvih, kamor hodijo sodelovati na javne nastope, pohvalo kot izurjeni telovadci na orodju.

Da se je mogla četa tako naglo in krepko razviti, je velika zasluga tudi br. starost. I. Ogrina, ki je uvidel, da manjka marljivosti telovadnim telovadnicam. Na lastne stroške jo je sezidal in jo obenem opremljal z vzorno urejenim odrom, kjer se pridno udeležuje dramski odtok skoraj nepretrgan pod vodstvom neutrudljivega br. četrtega tajnika J. Antoniča. Opremljena je telovadnica tudi z vsem potrebnim telovadnim orodjem, ki si ga je četa nabavila v teku let z denarno pomočjo br. starost. Lep domček imajo Sokoli na Lavrci, ki tesno družijo vse brate in sestre od Rudnika pa do Škoflje.

Tudi letno telovadišče ima četa, na katerem se telovadci urijo poletni in lahki atletiki, kjer so posamezniki prav tako doma, kakor v težki odri telovadbi. Za uvod k javnemu nastopu bo v nedeljo ob 13.30 šteta s telovadišča matičnega društva Ljubljana IV. po Dolenjski cesti mimo Rudnika na Lavrci. Podprimo delo vztrajnih marljivih Sokolov na Lavrci s poslomom, ki jim bo dal za bodočnost morebitno in tudi gromotno podporo.

Rada se peni,

še bolj osvežuje,

izdatna pri uporabi.

Din. 6.-

NIVEA PASTA ZA ZOB

Normalna tuba 6.— Din. velika dvojna tuba 10.— Din.

Sokolski praznik na Ježici. V nedeljo 9. t. m. priredi Sokol na Ježici javni letni telovadni nastop. Ježički Sokol je med najglednejšimi v ljubljanski sokolski župi, kar je dokazal s številnimi udeležbi na vseh letošnjih telovadnih nastopih župe in okoliš. Kljub temu, da se bori z velikimi ovirami, ki se mu postavljajo od nasprotikov, dobre volje med članstvom in ljubljeno do sokolskega dela ne zmanjka. Sokol na Ježici sistematično utrjuje svoje pozicije in je danes po 16 letih obstoja pridobil mnogo na ugledu, kar posebno boli nasprotniki sokolstva, ki ne morejo dometi veličine sokolske misli. Zato je dolžnost ne samo članov okoliških in ljubljanskih bratstev, da se udeležijo nastopa, temveč tudi ostale nacionalne javnosti. Začetek telovadbe pri kateri bo sodelovala godba »Slog« iz Ljubljane, bo točno ob pol 16. na prostoru br. Ramova. V nedeljo vsi, ki mislite in čutite sokolsko, na Ježico. Ugodne vlakovne in avtobusne zveze.

Viški Sokol vabi članstvo in naraščaj, da se v nedeljo 9. t. m. udeležijo v velikem številu nastopa in jubileja bratske sokolske čete na Lavrci. Zbor članstva in naraščaja s kolesi v nedeljo ob 14. v Sokolskem domu. Ostali naj se poslužijo vlaka ob 14.20 z glavne postaje.

Licej se je poklonil nepozabni vzgojiteljici

Ljubljana, 6. avgusta. Raz licej in »Mladik« je vihrala danes praznična trobojnica. Bil je to za zavod, ki bo jeseni slavil svojo štiridesetletnico, prvi slavnostni dan. Gospa Marija Wessnerjeva, prvobornikinja za višje dekliško izobraževanje, seniorska slovenskih profesorice, naša odlična pedagoginja je na svojem domu v Kolodvorski ulici št. 20 zdrava doživela osemdeset, delu za narod posvečenih let.

Dopolodne je pod vodstvom direktorja g. Juga obiskala zaslužno stavljenico posebna deputacija, v kateri so licejski učiteljski zbor zastopali prof. Albert Sič, dr. Pavle Grošelj, prof. Vida Vrtovčeva in dr. Pavel Karlin. Tem so se pridružili v imenu bivših učenk dobre gospe Wessnerjeve g. Minka Krotkova, gđ. Lofka Medenova in gđ. Danica Maliyeva. »Mladik« je zastopal gđ. Bernardka Zupantičeva, v imenu sedanjih licejcev pa so se s krasnim šopkom poklonile stavljenki dijakinje Nada Fučova Ivica Bratuševa in Olga Vidmarjeva. G. direktor je nagovoril odlično jubilarico in dejal med drugim:

Prisli smo v Vaš tih dom, da se Vam ob svečanem jubileju Vaših življenjskih dni in napornega, sadov polnega dela poklonimo v deputaciji, ki je sestavljena iz treh mejnikov Vašega neselabnega, odličnega vzgojnega delovanja: iz Vaših bivših tovarišev, ki so bili ponosni občudovalci in skromni posnemovalci Vašega

vjeke, koji gleda u svijet otvorenim očima... Čudni sredovječni proces... Kreftu je više od svega izlika za njegovo mlačo. Ali upravo na loj, u neku ruku, dobroj strani njegove drame, stradava dojam njezine estetske snage. Perspektiva se gledačeva pomiče sa zanimljivog terena gledanja na život, kako se odigravao u dalekim vremenima, i kako bi ga htlo vidjeti vjerno i stvarno prikazano, na nove i senekni ne pove uvjerljive efekte jedne borbe za ljudska prava... Nato dr. Livadić primjerja Krefta s Shawom in pravi: »Kreftovo razvrstavanje ljudi u »crne« i »bjele« samo je nov dokaz njegove elabosti, koji povećava dojam usiljenosti. Ipak otkrivaju simpatični njegovi estetski talenat plastični oblici, kojima postavlja na scenu svoja lica i čini ih dramski zanimljivim. Če uvažujemo, da je dr. Livadić eden najstrožjih zagrebških gledaliških kritikov, je njegova kritika »Celjaskih grofov« ugodna za njih avtorja, ker križ ugovarja ideološki tendenci drame, priznava pa — kar je poglavito — njene odreske vrline.

neprecenljivega, izpodbudnega šolskega dela, iz Vaših bivših učenk, uglednih slovenskih gospa, ki so Vam prišle danes ponovno izreči svojo iskreno hvaležnost za vse dragocene nauke, ki so jih za življenje prejele od Vas, in iz sedanjih učenk našega zavoda, ki so po nas, Vaših naslednikih, in po svojih ljubih mamilih, ki ste jih Vi tako lepo vzgojili, bile posredno deležne Vašega vzgojnega dela na našem zavodu, ki ste mu Vi visokosplošnovala slavljenka, s svojim dolgoletnim neumornim, odličnim sodelovanjem utemeljili neomajen sloves.

Zato blagovolište sprejeti, gospa profesorica, danes, ko čili in srečni praznujete svoj visoki jubilej, ta dehteči šopek in z njim naše vdane poklone in prisrčne želje, da bi Vam usoda naklonila še mnogo zdravih, solčnih in delu za bednega sodelovca posvečenih dni!

Gospa prof. Wessnerjeva se je globoko ginjena zahvalila za lepe čestitke in poljubila vse prisotne dame.

Vozne olajšave in dnevničarji

Iz vrst dnevničarjev smo prejeli naslednji dopis:

Določilo v uredbi o olajšavi na železnicih, da so tudi dnevničarjem dovoljene enake vozne olajšave kakor ostalim državnim in banovinskim nameščencem, je bilo tolo pozdraviti. Žal le, da to določilo sprito okoliščin, kako se dobiva olajšava, skoro zgrešuje svoj smoter. Prav je, da se železniki upravnica prizadeva zavarovati pred morebitnimi zlorabami, a tako komplicirani način izdajanja nakaznic za znižano vožno ceno dnevničarjem ima številne nevšečnosti in slabe strani.

Preprečenja zlorab le s tem kompliciranim načinom izdajanja nakaznic za popust

na železnicih železniška uprava pač še ne more doseči. Le mnogo nepotrebnega upravnega dela bo, ko po poedincem na posebnem prošnje izdajala nakaznice. Ali je sploh možno izvajati v praksi ob povečani potniškem prometu tako dosledno kontrolo, da bi z nakaznicami ne bile možne zlorabe? Mislimo, da bi bilo samo v interesu poenostavitve administracije in službe železniških organov v potniškem prometu, če bi se kakor za vse ostale državne in banovinske nameščence uvedle tudi za dnevničarje, honorarne in kontraktualne nameščence posebne legitimacije, opremljene s slikami in suhim žigi železniške direkcije. Edino s tem načinom bi se lahko stodoletno preprečile vse morebitne zlorabe, ki z nakaznicami ne bi bile izključene.

Nerazumljivo je, iz kakšnih razlogov se prav dnevničarjem delajo take težkote, čeprav glede dolžnosti in funkcij v službi v ničemer ne smejo zaostajati za drugimi nameščenci. Po vrhu vsega pa bo ta način izdajanja nakaznic zahteval nepotrebno administrativno delo tako od šefov poedinskih ustanov, ki zaposlujejo do 20 in več tovrstnih uslužbencev, kakor od železniške direkcije, ki bo za vsakega poedince izdala za vsako zaproseno relacijo nakaznico. V nujnih primerih (smrt, bolezen in slinčilo) se prošle sploh ne more okoristiti z olajšavo, ker sime more tako hitro izposlovati nakaznice od pristojne direkcije. S tem pa olajšava, ki mu pripada, aplava po vodi. Razen tega bo imetniku nakaznice, če bo ta opremljena z oznako določene relacije, vzeta tudi možnost poljubne izpremembe njegove prvotno zahtevane potovanja, če med potjo nastopijo take okoliščine.

Prosimo železniško upravo, da upravlja gornje in ukrene potrebno, saj ne morejo obelodati posebni zadržki, da bi se dnevničarjem, honorarnim in kontraktualnim uslužbencem ne smele izdajati posebne legitimacije s slikami.

Radio

Petek, 7. avgusta

Ljubljana 12: Iz Delibesovih baletov (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Slovenske narodne pesmi na ploščah. — 14: Vreme, torza. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Tri slavne pevke (plošče). — 20.10: Zenska ura: Stročnice in žita (ga. Marinka Ratajeva). — 20.30: Večer klasične godbe in besede. — Dvogovori iz Shakespearejevih dram (g. Milan in gđ. Majda Skrbinaček). — Vmes igra radio orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 8. avgusta

Ljubljana 12: Pester glasbeni program na ploščah. — 12.45: Poročila, vreme. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Pester glasbeni program na ploščah. — 14: Vreme, torza, napoved. — 17: Prensos Wagnerjeve opere »Mojsi prvi norimberški« iz Salzburga. — V odmoru ob 18.30: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — V odmoru ob 19.55: Glasbeno predavanje. — 22.25: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.40: Valčki in polke na ploščah.

Beograd 17: Kakor Ljubljana. V odmorih klavirski skladbe in nac. ura. — 22: Olimpijska reportaža iz Berlina. — 22.30: Narodne pesmi. — 23: Lahka in plena muzika. — Zagreb 17: Kakor Ljubljana. — 22.25: Lahka glasba na ploščah. — 22.45: Olimpijska reportaža iz Berlina. — Praha 17: Prensos opere iz Salzburga. — 21.20: Violinski koncert. — 21.45: Poročila olimpijska. — 22.15: Plošče. — 22.30: Plena muzika. — Varšava 19: Orkestralni koncert. — 21: Chopinov klavirski skladbe. — 21.30: Zvočna igra. — 22.35: Pleni orkester in plošče. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16: Koncert citraškega zbora. — 17.05: Prensos Wagnerjeve opere »Mojsi prvi norimberški« iz Salzburga. — 22.35: Olimpijska poročila, iz Berlina. — 22.30: Plena muzika. — Nemčija 19: Olimpijski odmevi. — 20.10: Pleni orkester. — 0.05: Nočni koncert. — Rim 19.20: Mehan glasbeni program. — 20.40: Veseloirga. — 21.30: Simfonični koncert.

Gospodarstvo

Za 73 milijard dinarjev tesavriranega zlata

Znena nemška revija »Wirtschaft und Statistik« objavlja zanimivo razpravo o gibanju zlata in o svetovni produkciji zlata v lanskem letu in v letošnjem prvem polletju. Pred letu, ko se je pričela gospodarska kriza, so mnogi strokovnjaki poslavljali trditve, da je bil takratni svetovni padec cen posledica pomanjkanja monetarne zlata, ker tako pomanjkanje vpliva deflacionistično na ves gospodarski razvoj. V zadnjih letih pa se je situacija docela spremenila in danes že mnogi trdijo, da bo obilica zlata, ki dnevno prihaja od nove produkcije, skupaj z velikimi količinami tesavriranega zlata, čim bo to tesavriranje prenehalo, izvala v vsem svetovnem gospodarstvu inflacionistične posledice, a splošen dvig cen.

Svetovna produkcija zlata je lani dosegla izredno višino 2660 milijonov zlatih mark (45 milijard Din). V prvem polletju njen polletja pa se cenovna svetovna produkcija zlata na 1400 milijonov zlatih mark. Produkcija zlata je dosegla rekordno višino, vrhu tega pa je treba še upoštevati, da prihaja na evropski trg nadalje zlato iz Azije, zlasti iz Indije, ki je bilo doslej tesavrirano. Samo letos je od konca maja prišlo iz Indije za 140 milijonov mark zlata. Navzlic temu velikemu dotoku zlata, pa so se vidne svetovne zaloge zlata v prvem polletju letošnjega leta še zmanjšale, in sicer za 225 milijonov na 53.700 milijonov zlatih mark, kar priča, da nadalje naraščajo zaloge tesavriranega zlata. Po cenitvah omenjenega lista je bilo sredi letošnjega leta tesavriranih za 7.2 milijard zlatih mark zlata; od tega odpade okrog 3 milijarde na angleški valutni intervencijski fond, medtem ko znaša vrednost zlata, ki je privatno tesavrirano, ni manj nego 4.2 milijarde mark ali 73 milijard dinarjev.

Kriza francoskega franka je letos zlasti pripomogla k temu, da so se zaloge privatno tesavriranega zlata še povečale. Lahko si predstavljamo, kakšna obilica razpoložljivih denarnih sredstev se bo pojavila na svetovnem denarnem trgu, čim se bodo valutne razmere ustalile in privatni kapital ne bo imel več razloga držati brez-

obrestne zaloge zlata, tako da bo vse to zlato prišlo na trg, odnosno bo predloženo novčančnim bankam v zameno za novčaniče.

Seveda zaenkrat še ne vidimo trenutka, ko bodo valutne razmere v svetu kolikor toliko urejene. Nasprotno opažamo, da se sistem vezanega deviznega gospodarstva, ki gotovo ne more vzbuditi zaupanja v stabilnost valut, še širi. Francija oficijelno sicer še ni uvedla devizne kontrole, vendar tako kontrola že preiskotno izvaja preko denarnih zavodov, ki smejo devize prodajati le za legalne potrebe. Poleg vsega tega pripravlja Francija zakon za kontrolo francoskih denarnih naložb v inozemstvu, po katerem hoče te denarne naložbe obdavčiti. Po cenitvah Francoske banke je iz Francije pobegnulo za okrog 30 milijard frankov, ki so naloženi deloma v Belgiji, deloma v Švici, zlasti pa v Zedinjenih državah. Tudi Švica je nedavno uveljavila zakon proti spekulativnim napadom na švicarsko valuto, po katerem so kaznive spekulacijske kupčije z zlatom in tujimi devizami, ki gredo na škodo švicarskega franka. Za take prestopke so predpisane stroge kazni. O svobodni zlati valuti torej ne moremo več govoriti niti v Franciji niti v Švici.

V tej zvezi je značilno postopanje angleškega valutnega in internacionalnega fonda, ki se menda boji za svoje zlato, deponirano v Franciji. Angleški valutni in intervencijski fond je pred meseci, ko je bila kriza francoskega franka na višku, kupoval francoske franke, da se ne bi funt dvignil. Te franko je v Parizu zamenjal za zlato, ki je ostalo tem deponirano. Ko se je situacija pomnila, pa je intervencijski fond pričel prenašati iz Pariza v London to zlato in je samo v juliju prenesel iz Pariza zlata za 24 milijonov funtov (za 5% milijarde Din). Ti veliki prenosni zlata niso imeli seveda nikakega vpliva na stanje Francoske banke, ker je bilo to zlato že prej izločeno iz zaloge zaklada Francoske banke. Postopanje Anglije pa je značilno za presojo sedanjega valutnega položaja in za nadaljnjo nesigurnost, ki se nam še vedno odpira za bodočnost.

Vsederžavna razstava „Za naš les“

Ljubljanski velesojem, ki je s svojimi specialnimi razstavami nekako zrcalo našega gospodarskega in kulturnega stremjenja in napredka, bo tudi pred našo javnost s skrbno prirejeno veliko razstavo za propagando našega lesa, ki bo namenjena vsej državi. Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo zaradi tega letošnji jenski velesojem trajal 13 dni, in sicer od 1. do 13. septembra.

Propaganda za naš les je v sedanjem trenutku posebno aktualna sprito velikih težkoti, ki jih imamo pri izvozu lesa zaradi sankcij. Čeprav je tretjina naše države pokrita z gozdovi, ki v dravski banovini predstavljajo kar polovico vse površine, se vendar šele v zadnjem času sprito težkih posledic gospodarske krize pričemanje zavedati njegovega pomena.

Velika razstava »Za naš les« nam bo pokazala, kako lahko uporabimo naš les doma in kako ga lahko predelamo, da ne bomo izvažali v inozemstvo le polizdelke. V drugih državah, kjer imajo dovolj lesa, so s propagando za domačo porabo lesa dosegli že prav lepe uspehe, zlasti pri gradnji stanovanjskih hiš, ki se danes lahko gradijo iz lesa tako, da so docela ognja varne. Razstavni odbor pod predsedstvom dvornega svetnika inž. Josipa Rustie pripravila to impozantno državno lesno razstavo v štirih velikih paviljonih. Splošni oddelek te razstave nam bo predložil statistiko o gozdnih površinah naše države, o produkciji in uporabi lesa ter o izvozu v inozemstvo. Način produkcije lesa, drv, lubja, šeslovine in smole nam bo nazorno prikazal drugi oddelek, v tretjem pa bomo videli, v kakšne vrste se uporabljajo drva, zakaj se rabi ogelje in kako se uporabljajo razni ostanki. Splošno pozornost bo brez dvoma izval celotni oddelek, ki bo posvečen porabi lesa v stavbarstvu. Tu bodo prikazane prednosti lesa kot stavbenega gradiva, spoznali bomo velik tehnični napredek v gradnji lesenih hiš, razstavljene pa bodo tudi najrazličnejše lesne konstrukcije in razni konstruktivni elementi iz lesa. Zlasti poučni bodo načrti in modeli stanovanjskih hiš vseh vrst, zlasti modeli malih enostanovanjskih in dvostanovanjskih hiš in vil, planinskih koč in hotelov, društvenih in higienskih domov in raznih gospodarskih poslopj. Zlasti številno bodo zastopane lesene podeželske stavbe za kmetijstvo, stavbe za gozdarstvo, industrijska in obrtna poslopja, lesene vodne naprave in vodne zgradbe, zgradbe za zemeljska dela, modeli lesenih mostov in trans-

portnih naprav ter način uporabe lesa za ceste.

V posebnem paviljonu bodo razstavljene sloviti slovenski izdelki pobitvenega mizarstva in stavbenega mizarstva, razne kaserije najrazličnejši vozovi, upognjeno pohištvo, šolske potrebščine, embalažno blago, furnirji, sportno in telovadno orodje, razstavljene pa bodo tudi kiparski, rezbarski in strugarski izdelki.

Posebno zanimiv in poučen bo tudi oddelek, ki nam bo prikazal zmogovit pohod kemične industrije, ki sloni na lesu odnošno gozdnih izdelkih kot sirovini. Razstava nam bo pokazala fizikalna svojstva lesa in kemično tehnologijo lesa. Prav nazorno se bomo lahko poučili, kako nastanejo iz lesa papir in razstreliva, kako se prideloje ogelje, kako se uporabljata les in ogelje kot gonilno sredstvo. Splošno razumljivo in nazorno bo prikazana industrija terpentina, šeslovine in barvil iz lesa ter najnovejši način pretvarjanja lesa v sladkor.

V tesni zvezi s to veliko razstavo »Za naš les« bo tudi živalski park na velesojem, kjer nam bo društvo »Noe« razkazalo živalstvo naših gozdov, to pa ne morda v temnih klekah, temveč v velikih prostornih parkih. Poleg vseh zveri in divjadi od medvedov, jelenov ter kozorogov se bodo gibale po teh parkih tudi najmanjše živali naših gozdov. V velikih klekah se bodo spreletavale ptice, od ponosnih planinskih orlov do drobnih in koristnih ptic pevk, v 20 m dolgem bazenu pa bodo nameščene vodne ptice.

Prav tako v zvezi z veliko lesno razstavo bo tudi velika razstava pod nazivom »Sodobni vrt« s specialnimi razstavami vrtnic, dalij, begonij, gladiol, nageljnove druge cvetja. Prikazan bo vzoren moderen vrt, starodavni samostanski vrt, moderen skalnjak in otroški vrtniček. Poleg tega bodo razstavljene načrti za najraznovrstnejše vrtove. Posebno skrb polaga pripravljani odbor pod vodstvom upravnika ljubljanskih mestnih nasadov Antona Lapa razstavi sobnih rastlin enako tudi razstavi zgodnjega sadja, ki nam bo pokazala vse vrste tega sadja iz naše banovine ter način, kako ga je treba vabljivo servirati. V tem okviru bo končno počinila tudi razstava vrtnarskega orodja ter sredstev za zatiranje vrtnih škodljivcev. Za razstavni načrt za gornje tri razstave ki predstavljajo le del velesojnega programa, nam priča, da bo jesenska velesojna prireditel prava privlačnost.

Gospodarske vesti

Novi kontrolne knjige za uvoznike. Po znanem odluku finančnega ministrstva, 8. junija morajo vsi uvozniki blaga iz inozemstva od 1. avgusta t. l. dalje voditi nove kontrolne knjige za uvoznike, ki jih izdaja finančno ministrstvo. V te knjige morajo uvozniki zapisati vse uvoz, nastal od 1. avgusta t. l. dalje. Uvoz do včerajšega 31. julija pride v stari kontrolniki. Prav tako se tudi beleži v stari kontrolniki, če se plačilo za blago, uvoženo do 31. julija t. l. izvrši še po 1. avgustu. Če je pa kaj akontirano blago, uvoženo po 1. avgustu, se bodo ta izplačila prenesla iz starega v novi kontrolniki. Na prvi strani kontrolnih knjig so natisnjena potrebna navodila za točno vodstvo kontrolnikov. Zato izgube vsi prej nabavljene kontrolniki veljavo. Kontrolni organi finančnega ministrstva bodo ob pregledu deviznega poslovanja pri posameznih uvoznikih ematirali, da se knjige sploh ne vodijo če se bodo vodili stari kontrolniki tudi po 1. avgustu 1936. V tem primeru se bo za takšne uvoznike izvajal zakon o kazenskih sankcijah zaradi deviznih prestopkov. Ti kontrolniki, ki jih je izdalo finančno ministrstvo, so razposlani davčnim upravam in pri njih jih bodo dobili uvozniki. Vsi uvozniki, ne glede na to,

DVOJNI UŽITEK



Kopanje in Ki-Ki

BONBONI

IZDELEK: UNION, ZAGREB

katero blago in v kakšni količini ga uvažajo iz inozemstva se opozarjajo, da si te kontrole knjige takoj nabavijo pri pristojnih davčnih uradah, ki bodo te kontrole ke potrdile brez plačila takse, in sicer po čl. 167 taksnega zakona.

Kotiranje obveznic za javna dela. Na jugoslovenskih borzah so te dni pričele notirati nove 5% srednjeročne obveznice za financiranje javnih del druge tranše v skupnem znesku 100 milijonov Din. Na zagrebški borzi je bil večeraj zabeležen tečaj 95 denar. Od prej pa je notira na naših borzah prva tranša, ki je znašala prav tako 100 milijonov Din. Za izvajanje javnih del v smislu uredbe od 22. decembra 1934 je bilo doslej emitiranih 200 milijonov dinarjev. Skupni program za ta javna dela pa znaša kakor znano, 1157 milijonov (od tega pa odpade na gradbeni resor 578 milijonov in na resor prometnega ministrstva 579 milijonov). Prvotno je znašal kredit za ta javna dela 1 milijardo Din, pozneje pa je bil povečan še za 157 milijonov.

Tvornica vagonov v Brodu bo izdelovala orožje. Prva jugoslovenska tvornica vagonov v Slavenskem Brodu bo razširila svoj delokrog in je v ta namen spremenila člen 5 svojih družbenih pravil z novo točko, s katero se namen družbe razširi na izdelovanje in pridlovanje orožja, municije in eksplozivnih sredstev, kolikor to ni izključno pravica države.

Hotel za 25 milijonov Din v Splitu. Ze pred mesecem smo poročali o velikih projektih za gradnjo hotelov v Dalmaciji. Po informacijah iz Curiha je tamonjni arhitekt Solinger že izdelal načrte za velik hotel, ki ga bo zgradila neka švicarska finančna skupina v Splitu ob sami obali. Gradbeni stroški bodo znašali 25 milijonov Din in bodo z gradbenimi deli pričeli na jesen.

Tvornica celuloze v Drvaru bo pričela obratovati 1. oktobra. Iz Banje Luke poročajo, da bo po izjavi generalnega direktorja šipada dr. Ulmanskega pričela 1. oktobra znova obratovati tvornica celuloze v Drvaru, ki je sedaj po odkupu delnic od švicarskih delničarjev prešla docela v državno last. Tvornica bo zaposlila 1500 do 2000 delavcev. Preskrbljeno je že za potrebne kredite in se vršijo že vse priprave za vzpostavitev obratovanja po petih letih popolnega mirovanja.

Tabor hmeljarjev bo v nedeljo 9. t. m. ob pol 9. dopoldne v Roblekovih dvorani v Žalcu po običajnem sporedu.

Borze

6. avgusta

Na ljubljanski borzi so oficijelni tečaji deviz ostali skoraj nespremenjeni. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi ponovno nekoliko nižje, in sicer po 8,60, angleški funti pa notirajo nespremenjeno 238 — 238,50. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,56, v angleških funtih po 238,25 in v grških bonih po 28,75. Nemški klirinški čeki so prav tako popustili in so se trgovali v Ljubljani po 13,62, v Zagrebu po 13,50 in v Beogradu po 13,40. Klirinške nakaznice v tirih pa so se v Beogradu nudile po 3,20.

Devize

Ljubljana, Amsterdam 2964,94 — 2979,54, Berlin 1753,48 — 1767,36, Bruselj 734,90 — 739,96, Curih 1424,22 — 1431,29, London 218,62 — 220,68, Newyork 4331,45 — 4367,76, Pariz 387,75 — 389,18, Praha 180,33 — 181,44.

Curih, Beograd 7, Pariz 20,2050, London 15,4025, Newyork 306,75, Bruselj 51,6750, Milan 24,10, Amsterdam 208,20, Berlin 123,30, Dunaj 57, Stockholm 79,4250, Oslo 77,40, København 68,5, Praha 12,67, Varšava 57,60, Budimpešta 61, Atene 2,90, Bu, karešta 2,50.

Elekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 364 — 366, 4% agrarne 47,50 den., 5% boni za javna dela, druga tranša 95 den., 6% begluške 68,50 den., 6% dalm. agrarne 65 — 66, 7% invest. 83 den., 7% stabiliz. 83 — 84; 7% Drž. hip. banka 86 — 86,25, 7% Blair 73 — 73,50, 8% Blair 83 — 84; delnice: PAB 231 — 234, Trboveljske 130 — 135, Sečerača Osijek 115 — 135, Dubrovačka 180 den., Izis 30 — 40.

Beograd, Vojna škoda 364 — 365 (365), 4% agrarne 48 — 48,50, 6% begluške 68,75 — 69 (69), 7% stabiliz. 83 — 84, 7% Drž. hip. banka 86 den., 7% Blair 73 — 73,75 (73,50), Narodna banka 6300 den., PAB 233 — 233,50 (232,50).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 6. avgusta. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 112, za dec. 113, za maj 113, koruza: za sept. 105,25, za dec. 93,50 za maj 92.

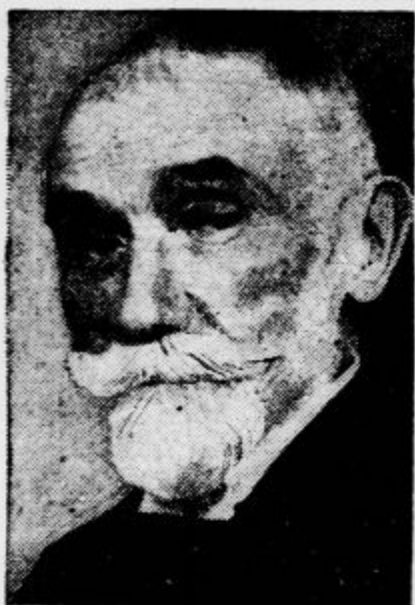
+ Newyork, 6. avgusta. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 112, za dec. 113, za maj 113, koruza: za sept. 105,25, za dec. 93,50 za maj 92.

+ Liverpool, 5. avgusta. Tendence stal. Zaključni tečaj: za okt. 6,42 (prejšnj dan 6,39), za dec. 6,33 (6,30).

+ Newyork, 5. avgusta. Tendence stal. Zaključni tečaj: za avg. 11,83 (12,58), za dec. 11,95 (11,88).

Kupuj domače blago!

Smrt očeta pariške „Metro“



V Parizu je umrl 84letni inženjer Bienvenue, ki s v njem Parižani videli očeta svoje podzemske železnice. Izdelal je namreč pred štiridesetimi leti prvi načrt za pariški podzemski promet. Načrt je bil sprejet in 14. julija 1900 so stekli prvi vlaki po podzemski progi francoske prestolnice. Bienvenue je šel šele pred štirimi leti v pokoj. Tedaj je znašalo omrežje pariške metro že 139 km.

Bankir reakcionarne vojne

Fantastična kariera španskega Kreza — Od svinjskega pastirja do tobačnega tihotapca in umazanega špekulanta — Osveta radi pravice

Carlos Herrera piše: V Evropi živi samo en mož, ki po svojem fantastičnem in pustolovskem življenju doseže španca Juana Marcha. To je molčeči Bazil Zaharov. Kakor on, se je tudi March povzpeli iz skromnih početkov na vrhunec življenja, postal španski Krez in se nepopisno okoristil s krvavimi žrtvami svetovne vojne. Morda je v nekem pogledu kariera Juana Marcha celo osupljivejša od kariere Bazila Zaharova. Kajti Zaharov je konec konca le imel neko izobrazbo in celo neke mere družabne uglašenosti mu ni mogoče odrekati. Juan March pa je bil v začetku navaden svinjski pastir in nepismen človek.

Začel je s posojili kmetom...

Začetki tega moža so zaviti v skrivnostno meglo. Še danes nihče zagotovo ne ve, kdo so bili njegovi roditelji. Pravijo, da je zdaj star 65 let. O njegovi mladosti je znano samo to, da je bil najdenec. Kot tak je odrasel v okolici Sante Margarete na Mallorci. Leta in leta je čuval črede svinj, dokler se ni nekega dne ozrl po donosnejšem poslu. Postal je tihotapca tobaka in je razvijal v tem poklicu takšne zmožnosti, da

si je v nekaj letih nagrmadil lepo premoženje. Z denarjem, ki ga je imel v rokah, se je tedaj preobrazil v špekulanta z zemljišči. Dajal je kmetom in posestnikom posojila v denarju. Ko je došel dan plačila, pa mu niso mogli vrniti gotovine, in tedaj je pognal hišo in zemljo na boben. S tem si je pridobil posestva in imenja. V teku kratkih let je postal bogataš.

Tihotapska flotilja za tobak

Na tako pridobljenih milijonih bi bil Juan March lahko mirno počival in se umaknil svetu izpred oči. Toda občutil je v sebi silen pustolovski nagon, ki mu je tudi sledil. Nekega dne mu je šinilo v glavo, da bi bilo dobro osnovati tvornico za predelovanje tobaka. Ustanovil jo je in je začel konkurirati državnim podjetjem te vrste. To mu je uspelo zategadelj, ker je dobival sirovine carine prosto iz inozemstva. Tudi za izvažanje svojih tobačnih izdelkov iz Španije ni plačeval nobene carine. Kako se mu je to posrečilo? Na zelo enostaven način: Nabavil si je celo flotiljo, ki je tihotapila tobak zanj iz severne Afrike, izdelke pa je izvažala po isti poti iz države. Ravnatelj državnih tvornic so obupno vili roke. Zaman! Juanu Marchu niso segli niti do gležnjev.

Volk čuva čredo

In tedaj se je zgodilo nekaj nenavadnega: državne tvornice so pritegnile Juana Marcha kot družabnika. Imenovali so ga celo za poslovodjo Cie Arrendatarie des Tabacos. In ker so napravili volka za čuvarja, se je tihotapstvo s tobakom namah ustavilo.

Zato pa je odškodoval novi ravnatelj svoje protektorje s kupčijskimi praktikami, ki so izvale pri finančnem ministrstvu nepopisno ogorčenje. Ko so imeli vsega dovolj, so postavili Juana Marcha na hladno. Država je bila s tem, da se spoznala njegove nemoralne metode pridobivanja, saturena.

Špekulant z ljudsko krvjo

Toda odstavljeni tobačni kralj ni bil zaradi tega prav nič potlačen. Nasprotno. Evropa se je prav tedaj bila pogreznila v morje krvi. Svetovna vojna je plamtela na vseh koncih in krajih. Kakor na tisoče drugih špekulantov, se je tudi March vrgel na nove dobičkanosne vire. Postal je veleobavitelj za entente in ni ga bilo predmeta, s katerim ni mogel postreči gospodarjem. V njegovo blagajno so se stekali potoki zlata.

Za svojega sodruka si je bil izbral špekulanta Graua, ki je imel zelo dobre diplomatske zveze in je razpolagal tudi z dovoljno mero družabne uglašenosti. Oba sta si dobiček delila. Toda nekega dne je Grau izginil brez duha in sluha. Neznanci so ga ustrelili v nekem pristaniškem mestu. Ves dobiček družbe v dveh je pobasal Juan March.

Javno mnenje se oglasa

Vedno večje so bile kupčije, vedno silnejši dobički milijonarja Marcha, ki je na posled razpolagal s 600 milijoni pezeta. Toda javno mnenje je postalo tako nasprotno temu umazanemu dobičkarju, da se je videl Primo de Rivera primoranega, spraviti moža pod obtožbo. Bilo pa je zelo težko. Kajti Mallorca je poslala Marcha kot

svojega zastopnika v parlament, in sicer kot senatorja. Ko je državni tožilec sestavil obtožbo, se je Juan March skliceval na svojo poslansko nedotakljivost. Poklonil je nekaj milijonov javnim ustanovam — in preiskavo proti njemu so ustavili.

Zopet tobak...

Zdaj se je zopet vrnil k svoji priljubljeni kupčiji iz mladih dni — k tihotapstvu tobaka. Ladje s tobačnimi tovari so križarile med sredozemskimi pristanišči in so uganjale takšne stvari, da se je končala letna bilanca tobačnega monopola v Španiji z izgubo več stotisoč pezeta. Zopet so poverili Marcha z vodstvom tobačnega monopola. Zgodil se je čudež. Tihotapstvo je končalo, kakor bi odrezalo.

Ječa, pobeg in osveta

Ko je bila izključena republika, se je v parlamentu dvignil vihar ogorčenja proti tihotapcu Juanu Marchu. Prekleli so njegovo imuniteto in ga zaprli. Toda iz ječe je pobegnil. Ustanovil se je na francoski rivieri in tam je dal na razpolago denar, da se vrže sedanja španska vlada. Protivladna akcija sedanje državljanske vojne v Španiji je torej v glavnem delo Marchovega kapitala, in seveda, podpore držav, ki jim gre to v dober račun.

Pomanjkljivi sovjetski proizvodi Sovjetska industrija ne proizvaja kakovostnega dela

Sovjetski listi se stalno pritožujejo nad nedostaki predmetov, ki jih proizvaja domača industrija. Produkcija je šibka, toda blago takšno, da ne zadovoljuje boljših zahtev. Tako piše »Pravda«, da je hišna oprava, ki jo izdelujejo v Rusiji, enolična in nerodna. Najprejtnije zahteve konsumentov ignorirajo, razen tega pa so cene neverjetno visoke.

Ce si hoče sovjetski državljani kupiti gumb dobi v vseh moskovskih prodajalnah samo dve, tri vrste standardiziranih gumbov, za Ruska industrija meni, da je izdelovanje gumbov, zaponk, žepnih nožev in podobnih stvari, ki jih vsak dan potrebuješ, »neumnost«, ki ni vredna, da bi človek dosti mislil nanjo.

Posebno slabo je z radio aparati. Industrija prinaša vsako leto manj aparatov na trg in se ne ozira na potrebe ter zanimanje konsumentov. Kar s etične kakovosti ruških sprejemnikov, zadostuje povedati, da izdajajo kot zadnjo novost stvari, ki so jih v inozemstvu zavrgli in prekosili že pred leti.

Na čelu radio industrije stoji birokrati, ki nimajo za interese sovjetskega prebivalstva nobenega čuta. Sploh se izkorišča in strija možnost, ki so ji dane, niti od daleč. Zato pa sledi nazadovanje. To velja n. pr. za industrijo hišne oprave, ki producira slab in drag material. Čeprav je Rusija lastnica tretjine vsega lesa na svetu, je izbira med hišno opravo zelo revna. Navzlic temu so strokovnjaki samozadovoljno prepričani, da stoji ta industrija na čelu vse ruske industrije.

**Naročniki ponedeljskega
„Jutra“ prejema revijo
„Življenje in svet“ zastoj.**

Neguš finansira abesinski film

Neguš, ki je doslej odklanjal vsak stik s filmsko industrijo, je po vsem videzu svoje stališče spremenil, kajti iz Londona poročajo, da je sklenil z neko vodilno filmsko družbo pogodbo, po kateri bo ta izdelala propagandni film za neodvisno Abesinijo. Stroški za ta film bodo znašali okrog 40.000 funtov in jih bosta nosila na polovico družba ter neguš.

K tej pogodbi poročajo, da se je abesinski cesar sprva obotavljal, na zadnje pa ga je pregovoril njegov londonski poslanik dr. Martin, ki je duševni oče tega filma. Za neguša sta pogodbo podpisala dr. Martin in ras Kasa, za družbo Masters Productions pa Harry Marks in L. Tessier.

Največja razstrelitev

Razstrelitev, kakršne niso izvedli do danes niti v Ameriki, so izvršili pred kratkim ruski inženjerji v bližini Čebjabinska. Naboj je obsegal nič manj nego 1800 ton razstreliva, pred vsem dinamita. Ta silni naboj je vrgel več nego milijon kubičnih metrov zemlje 600 m visoko in je napravil v zemljo 20 m globoko in 1 km dolgo jamo.

To razstrelitev so izvršili, da bi prišli do premogovnih skladov. Z drugimi pripomočki bi morali delati najmanj dve leti. Prebivalstvo se je moralo izseliti iz svojih hiš pet kilometrov okrog tega kraja in eksperiment je uspel popolnoma.

Kralj Edvard na počitnicah

Nekonvencionalno potovanje na jug — Vladarjevi sli

Ko to neki vojvoda Lancasterski, ki noč nedvomno poteze kralja Edvarda VIII. v svojem obrazu, te dni izstopil, kolikor je videti iz udotnega salonskega voza v Dubrovniku, bo stal za njim tudi gospod v elegantni civilni obleki, ki bo imel v gumbnici majhno iglo s srebrno sivim hromom. To bo eden izmed kraljevih »messangerjev«, kraljevih kurirjev, ki prenašajo zapечатene usnjene torbe z državnimi papirji in kraljevo korespondenco sem in tja in ki so jim odprte vse potovalne možnosti, da bi bila zveza med kraljem in angleško vlado čim hitrejša.

Cela vrsta takšnih gentlemanov s srebrnim hromom v gumbnici je sedaj pripravljena, da bodo med daljšo vladarjevo odsotnostjo iz dežele opravljali v stoletjih preizkušeno kurirsko službo. Nobena tajna brzotjavka in brezčična služba ni bila doslej v stanu, da bi popolnoma nadomestila kraljeve osebnosti. Na kartah so zabeležene razne tajne postaje, na katerih bodo sli lahko dosegli kralja in čim bo njegova luksuzna jaha zaplula v vzhodnem Sredozemskem morju, bosta dve hitri torpedovki prevažali kraljeve sle sem in tja.

Odkar je Jurij V. I. 1911. odpotoval v Indijo, da bi se dal tam kronati za najvišjega vladarja indijskih ljudstev, je to prvič, če izzamemo izredno dobo svetovne vojne, da zapušta angleški vladar svojo deželo. Ko je pred sto leti kralj Jurij IV. potoval na Hanoveransko, je moral najprej s svečano ceremonijo izročiti veliki kraljevi petat in vso svojo oblast lordu najvišjemu sodniku za čas svoje odsotnosti. Kralj Edvard VIII. ne dela takšnih ceremonij. Ko je propadel načrt, da bi svoje počitnice preživel v razkošni vili na Rivier, se je na kratko odločil, da bo svoje počitnice preživel pač na morskem potovanju ob dalmatinski obali. Angleži po skrajno deževnem poletju svoje dežele gotovo privoščijo svoje

mu kralju to nekonvencionalno potovanje na jug. Vsa Anglija je sedaj na pti, da bi preživela svoje počitnice, naj si bodo še tako kratke, kjerkoli na soncu, zraku in ob vodi. Počitnice smatra to ljudstvo za samo ob sebi umevno ustanovo, za nekaj, kar je lahko vsemu drugemu svetu za vzgled. Nekaj londonski list je pisal te dni: Mi Angleži verujemo v počitnice, ker verujemo v delo. — Kralj dela trdo in njegova pravica je, da se odpoti.

In tako bo kralj začel svoje potovanje skozi polovico Evrope, čim bo razkošna jaha, ki si jo je dal pred šestimi leti zgraditi eden najbogatejših indijskih knezov, dosegla vodovje sinjega Jadrana.

Ford hoče učkati sto let

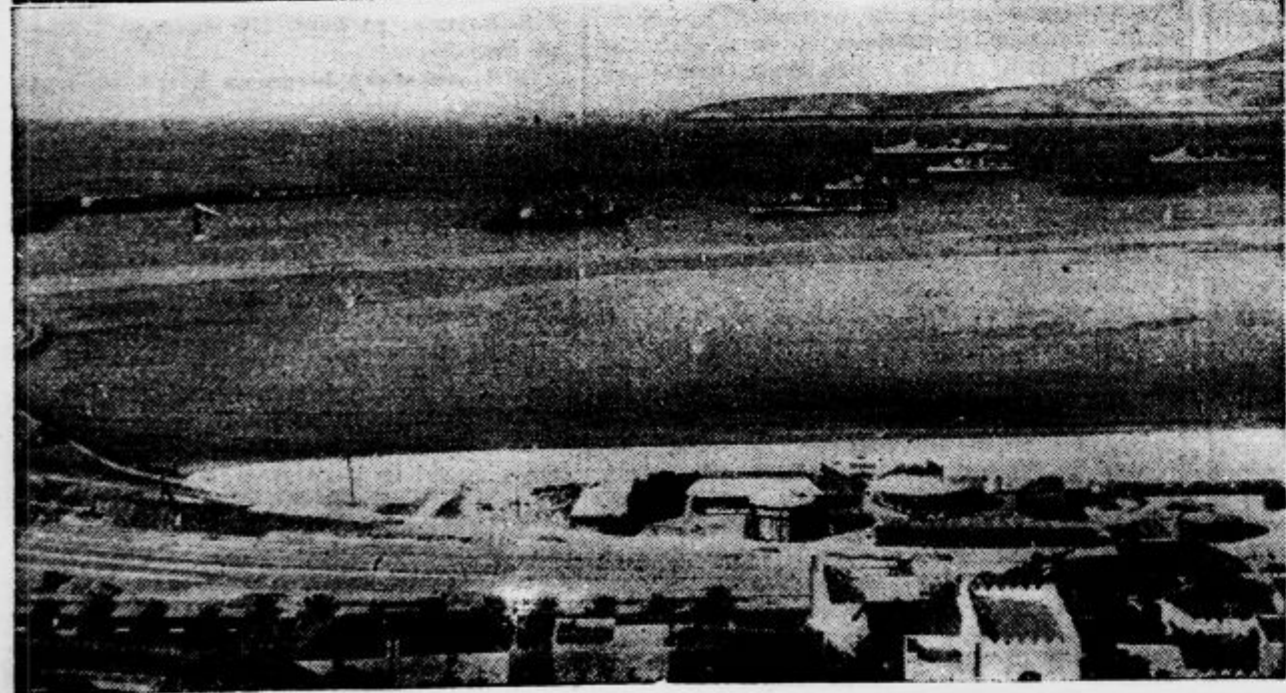
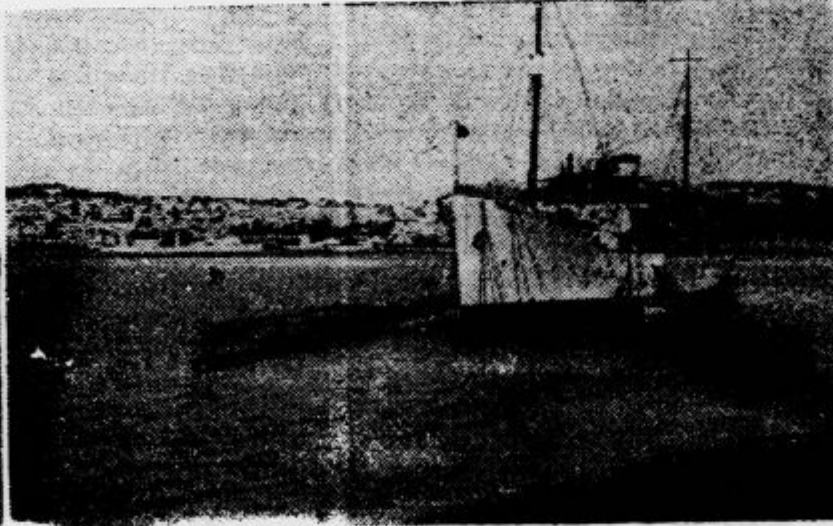
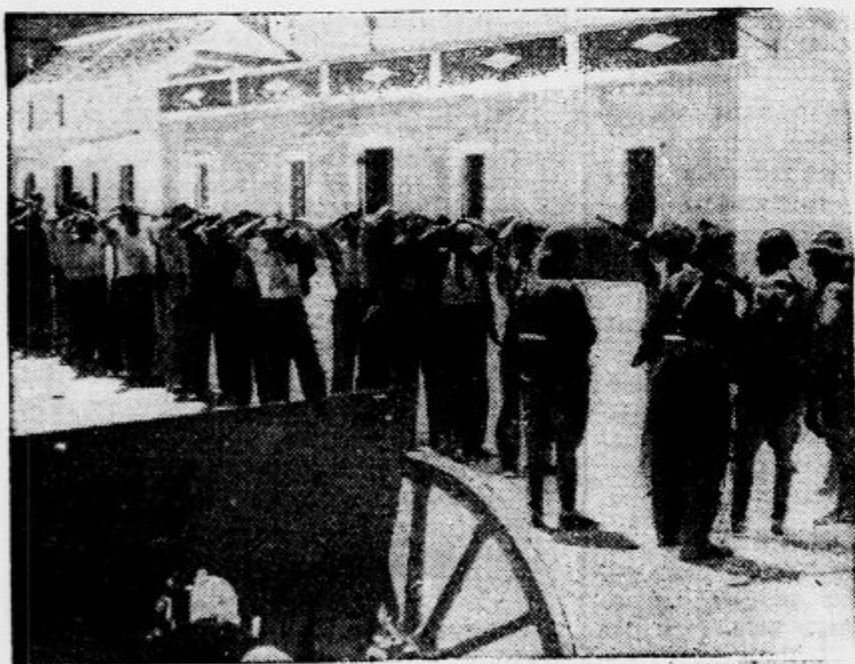
Avtomobilski kralj Henry Ford je obhajal 31. julija svoj 73. rojstni dan. Ob tej priliki je sprejel novinarje, katerim je izjavil, da upa po vzorcu Rockefellerja učkati starost sto let.

Ford ne kadi in ne pije, živi strogo po dočlenem urniku, se hrani djetetno ter mnogo telovadi. Po njegovi sodbi umirajo ljudje zato tako kmalu potem, ko gredo v pokoj, ker menijo, da si zdaj lahko v obliki privoščijo vsega. Nezmernost v jedi, pijači in tudi počitku, pospeši smrt.

Ford ima namen voditi svoje velepodjetje do 85. leta starosti. Kljub svojim 73. letom se čuti dovolj mladega in prožnega ter upa, da bo na sedanji stopnji energije obdržal vsaj še dvanajst let. Novinarjem je izdal tudi tajno, da je bil doslej vsega samo enkrat bolan.

TRIJE TEDNI ŠPANSKE REVOLUCIJE

Levo zgoraj: Vladni pristaši pod stražo uporniških vojakov v Sevilii — V sredi: Vladna podmornica C 4, poškodovana na krmi, ob strani španske ladje, ki ne more ostaviti tangerske luke zaradi nedostajanja kuriva — Desno: Karlistični (monarhistični) prostovoljci v bojnem položaju pri streljanju na vladne čete



Na levi: Mednarodno brodovje (francoska torpedovka, italijanska krizarka, dve angleški in dve japonski torpedovki) v tangerskem pristanišču — Na desni: Izpostavišena postojanka vladne milice pri Somosierr



ZANE GREY:

BETTY ZANE

Zgodovinski roman iz ameriške revolucije

»Ali sem v redu?« je vprašala Betty. »Sem videti razmršena ali razburjena?«

Lew se je nasmehnil, ko se je obračala pred njo, da bi jo videl z vseh strani. Pričeska ji je stala nekoliko postrani, in čipkasti ovratnik je bil zmečkan. Tudi naravna rdečica se ji še ni bila vrnila na lica. Z izrazom, ki bi bil Betki čudna uganka, če bi ga bila videla, je Wetzel ogledoval drobno postavlo. Nato ji je zatrdil, da je zala kakor le kdaj, in jo odvedel nazaj v plesno dvorano.

Srečne ure so minevale, kakor da bi jih veter odnašal. Ko je bilo pogač in pojedine konec, se je začelo pospravljanje; dekleta so zavili v njihove tople odeje, zakaj mraz je bil neznansko hud in koprni, ki se jim je mudilo na dolgo pot proti domu, so bili nečakano trzati za ude. Ali na povratku ni bilo več tistega veselega razpokoženja, ki je prej oživljalo družbo. Preden so sani zapustile kladaro, so sneli konjem kragulčke ter pregledali in krepkeje zategnili jermenje — premišleno, kakor se spo-

dobi izkušnim možem, ki poznajo nevarnost in se ji nočejo lahkomišlno nastavljal.

Sovražnik, ki so se ga naselili v zimskem času najbolj bali, je bil gozdni volk. Na tisoče teh divjih zverí se je podilo po zaraščenih gozdih, ki so se širili obkraj samotnih cest, in njih čudoviti voh, njih urnost in vztrajnost, kadar so gonili plen — vse to je delalo, da je bila daljša vožnja ponoči zelo neprimerno težava. Dokler so konji hitro tekli, se ni bilo neposredno bati napada volkov; toda nepaznost ali nezgoda z vožetom ali sanišcem je bila povzročila nekatero krvavo žaložnjo.

In tako ni bilo nič posebno čudnega, da so se vozniki naših izletnikov globoko oddahnil, ko so prišli na vrh zadnjega strmega griča. Dekleta so bila tiha in utrujena in so se zmirlivo stiskala druga k drugi; možki so molčali in pazili.

Ko so prevzeli počitnico poti in dospeli na rob Črnega lesa, je Wetzelovo tanko uho ujelo volčje tuljenje. Oglašalo se je z juga, tako tiho, da je Wetzel izprva mislil, da se je zmotil. Nekaj trenutkov je minilo, in lovec je nastavljal uho proti jugu. Že je bil skoraj prepričan, da ga je domišljija ukani-la, ko je veter znova razločno prinesel volčji laj. Nato se je spet razlegel isti glas, do pot tako jasno in nedvomno, da se je voznik obrnil in Wetzelu nekaj zašepetal. Lovec je tiho odgovoril, in kočijaž je usekal po konjih. Iz globin temnega gozda, ob katerem so vozili, je udarilo temenjeno, tožno tulje-

nje. Bil je volk, ki je odgovarjal tovariševemu kliču. To pot so ga slišali tudi konji, kajti položili so uhlje nazaj in se spustili v hitrejši dir; tudi dekleta so ga čula in se tesneje stisnili k možem.

V volčjem kriku je nekaj strašnega. Naj sediš še tako varno ob prasketajočem tabornem ognju, tisti mah, ko zaslišiš to rezko bevskanje, se vendar zdrzneš, in mrzla zona ti oblije hrbet. Tako samotni je ta glas, tako obupan. Bodi si, da sedi volk na zadnji blizu kože in čaka ostankov naselnicove večerje, bodi si, da v skok drevi za plenom — njegov krik je zmerom enako divji, okručen in neznan.

Betty ga ni bila še nikoli slišala, in dasi ni bila strahopetna — ko je tuljenje iz šume odgovorilo novo tuljenje iz gošče ob rekli, je segla z orokavico ročico Wetzelu pod pazduho in ga prestrašeno pogledala.

V pol ure je zbor mogočno narasel, bevskanje, lajanje in tuljenje je polnilo zrak, in ljudje na saneli so videli, kako se je volčja drhal nenehoma množila in dirjala komaj petdeset korakov za sanmi. Razločno so slišali topot umirih šap po zmrazlem snegu. Zlekneje, črne postavbe so se bližale od minute do minute. Kmalu se je razdala toliko zmanjšala, da so izletniki videli zrkla zverí, ki so žarela nalik drobnim, zelenim ognjenim krogom. Mršav volk, ki je bil drznejši od ostalih in očividno vodja tolpe, se je podil naprej; le še nekaj metrov mu je bilo do zadnjih sani. Pri vsakem skoku je znil z veli-

kimi željstmi in zabevskal, kakor da bi hotel ohrabriti svojo drhal.

Malone sočasno z rdečim plamenom, ki je šnil iz Wetzelove puške, se je začelo vodjevo rezko, bolestno tuljenje. Zavil se je po tleh. Se tisti mah je nastala strašna zmešnjava renčanja, lajanja in hlantanja: drhal se je ruvala za truplo nesrečnega tovarša.

Ta kratka zamuda je bila konjem v korist. Ko so se volkovi spet pokazali, so bili daleč zadaj. Razdalja do trdnjave je bila le še kratka, in vozniki so priganjali konje, kar so jim dale moči. Volkovi so dreveli za sanmi, dokler niso prišli do mostu in do mlina. Tam je postal njih dir počasnejši in tuljenje nenakomerno; nazadnje so se temne postavbe izgubile v grmovju.

8. poglavje

Marec s svojimi burinimi vetrovi je bil minil, in april je razveseljeval srca naselnicov s svojimi plohami in svojim solncem. Nove, zelene lipe so krasile pobočja gričev; na bezgovčevem grmovju so se pokazali prvi drobni lističi, in javorovi popki so se odpirali. Včeraj je bila sedla na kol v platu višnjeva taščica — najzanesljivejša znanilka pomladi — in zapela svojo otožno pesmico. Še nekaj dni, in cvetje je nasulo svojo belo rožnato barvo med novo zelen; Judežovo drevo, glog in krvavoređi dren so bili v cvetju in so izpreminjali pologe v šahovnico s pisanimi polji.

Z berlinske olimpiade:

O sportu in drugih stvareh

Kako dolgo bo še trajala borba za rekorde — V prijetni jugoslovnski družbi



Pogled na ogromne množice v berlinskem stadionu ob otvoritvi olimpiade Sprevid atletov

Berlin, 5. avgusta.

Vsi, ki smo iz dneva v dan pričeli tem, da je svet vse bolj gigantizem, ki ta čas svet vse bolj zmanjajo ko španska domača vojska ali žemnevske teater, se nehoti sprašujemo, kam more privedi ta boj za rekorde, za katere je enajsta olimpiada pripravila tako bogato žetev. Brez dvoma je neko postavljena tudi človeški telesni sposobnostim neka meja. Tisto, kar je bilo včeraj še nemogoče doseči, ker je segalo v svet fantastične, je danes doseženo. Čeprav sportni apostoli vsak čas razglašajo, da rekorde niso bistvo sporta, so baš rekorde tisto, kar drži stotisočglavo množico v stadionu v nervozni napetosti. Saj so gledalci prav tako željni vsakega novega uspeha, kakor sportniki sami. Treba je prve le opazovati, kadar velika usta zvočnika na vzhodni strani stadiona razglase novo olimpijsko ali svetovno znamko. Ti ljudje rekorde dobesedno žre, tako jih ta uspeh oziroma napoved prevzame.

Kje bo meja rekordov

Kje in kdaj bo tako hitro rastočim uspehom zaustavljena pot? Morda bo v takih skokih šlo še dve ali tri olimpiade naprej, nakar se bodo številke ustavile. In kar bo temu nujno sledilo, bo pojemajoče zanimanje za take velike sportne manifestacije, kakor je berlinska olimpiada. Kdo ve, da nima Ben Akiba tudi v sportu prav? Nič novega na svetu! Koliko so tekli, skakali in metali disk stari Grki? Ali je kaj smelo trditi, da je helenski sport prav zaradi tega propadel, ker narava človeka ni pustila več dalje. Ali je daleč čas, ki bo ponovno potegnil sporednico?

Sportna strast

Take in podobne misli trajajo človeka, če gleda n. pr. zamorca Owensa, Robinsona, Metcalfa, Stephensona, Heina in druge, ki imajo v žepih nove svetovne rekorde. Kakšna je daljava 8.06 m, ki jo je včeraj preskočil Owens, si moreš predstavljati do-

ma, če odpreš vrata med dvema velikima sobama. Pri takih uspehih ima tudi sportna strast svoje prste vmes. Owens je prvi skočil 7.74 m in ko je Japonec Tajima skočil prav toliko, se je črncec pognal na 7.87. Nemec Long je dosegel 7.84, nato pa z zadnjim skokom 7.87, prav toliko, kolikor je dosegel s predzadnjim skokom Owens. Ta je čestital svojemu tekmeču, nato je počel in se pognal kot mačka. V stadion je kar završalo, svetovni rekorde so baš prave prilike, da ljudje svoje kosti nekoliko razhlajajo, sicer nekateri težko prenašamo to vlažno jesensko vreme.

Zalostni Nemci

Nemci so nekoliko poparjeni, ker jim je Stephensona s tako krasnim uspehom odnesla 100 m, ki so mislili, da jih imajo že v žepu. Pa se jim je vmes vrnila še bolj šla Walasiewiczowa. Po časopisih se tolažijo, da ima vsa Amerika le eno Stephensona, dočim imajo oni sami kopo odličnih sprinterov. No, zlate kolajne ne dežujejo vsak dan.

Ameriška zmaga na 800 m

Na 800 m nismo pričakovali ameriške zmage, ker so zamorci baš manj izdržljivi in se bolj obnašajo na kratkih progah. V finalu sta do poslednjih 150 m vodila Woodruff in Edwards, ko se ima je vrnil Italijan Lanzi ter v silnem spurtu kot drugi tekel skozi cilj. Komedija, ki jo je nato igral, pa je izdajala, da se je nadejal zlate kolajne. Mahal je z rokama okrog sebe, se tolkel po glavi, da smo se mu mogli smejati in smo ga pomilovali. Za čudo nima Italijani med gledalci nič kaj preveč simpatij. Velik del so jih tudi zapravili z včerajšnjo nogometno tekmo z Američani, ki so jo le z doslej neznano surovostjo odločili zase 1:0. Časopisi se s posebnim poudarkom pišejo o tej surovosti in pripominjajo, da je bila najmilejša kazen, da je sodnik njihovo moštvo, v drugem polčasu znižal na 10.

Lep večer pri dr. Cincar Markoviću

Včeraj zvečer je naš poslanik dr. Cincar Marković z gospo soprogo povabil vse jugoslovnske novinarje in druge odličnike na poslastišvo. Bilo nas je prav lepo število: minister dr. Rogić, dr. Hadži, prof. dr. Bučar in general Djukić od nacionalnega, o. d. n. mednarodnega olimpijskega komiteja itd. Bil je od poslanstva tudi generalni tajnik dr. Čirković, bivši dolgoletni beograjski dopisnik naših listov, ki vse stare leve »Naroda« in »Jutra« prav lepo pozdravlja. Vse ima v prav lepem spominu. Kasneje je prišel tudi Svetislav Petrović, stasiti Crnogorec. Bil je pravkar na premieri svojega filma in je prišel z rdečim nagelnom v gumbnici. Seveda je šel pogovor tudi okrog filma, o čestitkah gorečih in nedolžnih, o roži hvaležnosti in spoštovanja v njegovi gumbnici. Pa nam je Petrović povedal, da so šopki hvaležnosti in vdanosti prav redki in še ti, kar jih je, potujejo tako dolgo iz roke v roko, da prejme umetnik le še gole peclje. Tudi to rožo v gumbnici si je sam kupil pred premiero v cvetličarni. Imel je v našteto lepe stvari, zainteresiral je zanje naše odlične faktorje, ne brez uspeha: gospod Jevtić ga je odlikoval z ordenom. In načrti, Petrović ima tako velike oči, tudi kadar je v per-

fektnem smokingu in ne le v uniformi, kakor ga pozna naša kinopublika. Gara dan na dan. Nikjer ni angažiran, a je toliko zaposlen pri raznih filmih, da si je komaj odprl par dni za obisk pri Pattierji v Dalmaciji. Če bo le čas, ga obiščem v ateljeju. Njegovega prijaznega vabila vendar ne kaže zavreči.

G. poslanik pa se na moč prijazen go spod. Pomenili smo se o tem in onem. Prelepe večer je minil brez vsake govorance, ob bogato založenih mizi, ki je nosila najčistejše dobrote. Kako rad bi gospodu, ki nas je oni dan tudi povabil na večerjo, pisal pismo s popisom teh ur pri G. poslaniku. Za ravnanje v bodočnosti, kako je vse prijetnejši večer brez velikih besed, brez otrobov, rajši ob dobri jedi in odlični pijači...

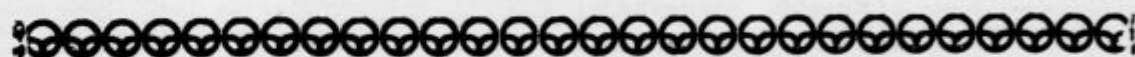
Židje

Ti židje, da, to so sirotni tretjega cesarstva. Nekoliko so sami krivi. Sami priznavajo, da ne bi prišlo tako daleč, da se niso vrinili na vse javne položaje. Ko bi jih »Gott der gerechte« le zadržal pri »Handele«. Med Nemci pa jih je tudi mnogo, ki obsojajo prenapetostne ukrepe, s katerimi so zakonito postavili židovsko rajo pod latof. Koliko let je od takrat, ko je bilo izključe-

no, da bi zamorec predstavljal Ameriko. Na olimpiadi pa si Amerike niti misliti ne moremo brez njih. Na kolese smo vsi, tokrat eni spodaj, prihodnji isti zgoraj.

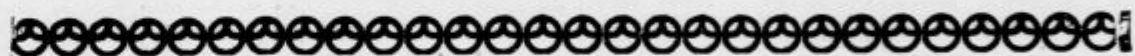
Vojska med Ameriko in Japonsko

Današnji dan ni bil »Deutschland«, niti enkrat »über Alles«. Pač pa je bila vojska med Japonci in Američani najrditejša ob skoku ob palci. Borba se je zavlekla od jutranjih izločilnih skokov preko pričetka odločitve ob 16. ter se je zavlekla v noč. Zjutraj je izpadel naš Bakov pri višini 3.70 m, precej drugih iz vsega sveta pa je »odletelo« že prej.



Ljubljana : Vienna

V nedeljo gostuje v Ljubljani odlično moštvo Vienne



Uspela turneja plavačev

Zlasti drugi nastop v Marijskih Laznih je pokazal lepe sposobnosti naših plavačev — Ziherl v dobri formi

Mar. Lazne, 2. avgusta.

Po trinajsturni vožnji — s prijetnim odmorom v Pragi, ki so ga Čehi spretno zrabili v to, da so nam v poldrugi uri pokazali vse glavne lepote in znamenitosti mesta — smo srečno dospeli. Dež in mraz — gostje v plaših, dame v krznih! Lasje so se zježili našim Dalmatincem, ko je nekdo povedal da ima voda 14 stopinj! K sreči so bile — kot se je na liču mesta izkazalo — Reamurjevi! Prav za začetek tekme je zjasnilo — na žalost samo za pol ure. Na Bohinj slovi po muhastem vremenu — pa je v primeri s tukajšnjimi kapricami pravi raj!

Reklame — bombastične! — mnogo, pu-blike malo. Pred tekmo parada obeh moštev v dreših, pozdravi in nagovori. Prijetno iznenadenje za nas je bilo, ko nas je v čisto nemškem letovišču pozdrvil tudi starosta tukajšnjega Sokola. — Plavalisce improvizirano, pa dosti dobro, le voda, ki se je v večnem dežju ohladila, še mrzlejša. »Službeno« ima 16 stopinj C, pa najbrž precej »dobre vage«! Program je za nas bolj mačehovski: Čehi imajo samo waterpoliste tu, pa prašč Erberta in hrbašča Heilinga. Tudi najboljšega skakača Seikerta ni. Temu primerno je prirojen program.

Cerer plava to pot proti najmočnejšemu protivniku — Erbertu. Z metuljčkom mu uide — Čeh plava navadno prsni stil — ne more pa odleteti ostrum spurtu in za udarec roke prepušči zmago. Pravi, da je čutil dolgo vožnjo v nogah — so pa nekateri sodniki videli Čeha priti drugega v cilj. — No, ure so pokazale isti čas za oba, namreč 1:16.6.

Malo potrnosti je že bilo — pa je v naslednji točki Wilfan takoj dostojno vrnil enako z enakim, sigurno in prepričevalno, v prav dobrem času je na 100 m obračunal s konkurenti. V tej disciplini je Defilipis, dasi 100 m ni njegova progla, le za desetinko podlegel, plaval pa je svoj najboljši čas, ki se mu ga ni treba sramovati nikjer. Wilfan je s svojim uspehom in odličnim stilom navdušil publiko.

100 m hrbtno. Stari rutiner in bivši pravak Heiling je v dobro razpoloženem Gazariju našel svojega mojstra. Relativno slabi čas gre na račun ponesrečenega obrata, je pa popolnoma zadostoval za našo drugo prepričevalno zmago: Wilfan 1:00.6, Mednic-kij 1:38.8, Defilipis 1:03.9.

V staletni waterpolistov smo podlegli Čehom. Giovanelli in Mihovilič sta morala pustiti svojca partnerja toliko naprej, da tudi Ciganovci ni mogel rešiti izgubljene situacije.

V odmoru skoki! Nesvadba in naš Ziherl sta imela mnogo posla v borbi z nemogočo desko. K sreči ni šlo za točko, samo za propagando in za amaterje — fotografe, ki so imeli pri tem največ posla. Strokovnjaki so morali priznati, da je naš Branko za olimpiado dobro pripravljen.

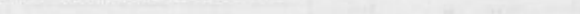
Komaj so skoki bili končani, se je vilo. Na goste in v debelih kapljah — ljudje v restavraciji in v kabine vodit. K sreči je trajalo le četrt ure, pa se je spet zvedrilo za waterpolo.

V vodo smo šli z rezervami za Bonaciča in Tošovića spet v čudoviti postavbi: Mihovilič — Tarana, Cvijetković — Roje — Fux, Ciganovci, Giovanelli. Zopet torej 2 backa v napadu! Na prvi mah so zaigrali naši, da je bilo veselje. Čehi, ki so jim glavna opora v moštvo stari, renomirani igrači z veliko rutino, sploh niso prišli do

Film odločil za Ivanovića

Najboljše se je odrezal na 110 m zapreke naš Ivanovič, ki je tekel v šestem predteku z Italijanom Caldano. Ivanovič je potegnil zadnjih 10 m in sta bila z Italijanom tako tesno skupaj, da je napovedovalec razglasil za oba 2. in 3. mesto skupaj s časom 15.1 za Švedom Lindmanom, ki je tekel 14.9. Do poznega večera pa smo zaman čakali na odločitev po filmskem posnetku. V semifinale prideta namreč le dva iz vsakega predteka. Mislili smo že, da bo do kaj »pofurtomašili«, pred polnočjo pa sem dobil v svojem predalu poročilo, da je film odločil za Ivanovića. Da bi se jutri le še bolje odrezal.

C. Š.



C. Š.



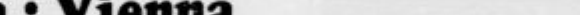
C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



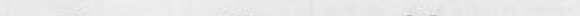
C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



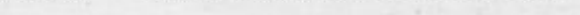
C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



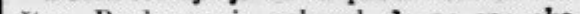
C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



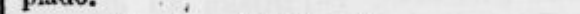
C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.



C. Š.

